

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αξιολόγηση της θέσης και των προοπτικών της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας υπογραμμίζει τα εξής:

Σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο

- Η χωρική ολοκλήρωση της Ευρώπης αναμένεται σε μεσο-μακροπρόθεσμη βάση να έχει ευνοϊκές επιπτώσεις στην αντιμετώπιση του προβλήματος που συνιστά η δυσμενής γεωγραφική θέση και περιφερειακή θέση της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας ειδικότερα, αλλά και της χώρας γενικότερα, σε σχέση με την Ευρώπη.
- Η δυναμική της Περιφέρειας, ως «πύλη» της χώρας προς τα Βαλκάνια, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις αναδιαρθρώσεις των οικονομιών και των υποδομών των προς βορρά γειτονικών χωρών, καθώς και από την προοπτική τους σχέση με την Ε.Ε. Οι προοπτικές διεύρυνσης της Ε.Ε. και βελτίωσης των ελληνοτουρκικών σχέσεων αυξάνει τις προοπτικές οικονομικής συνεργασίας και χωρικής ολοκλήρωσης στην περιοχή.
- Η αναβάθμιση του ρόλου της Κεντρικής Μακεδονίας προϋποθέτει την αποκατάσταση της συνέχειας και συνοχής του ευρύτερου χωρικού συστήματος με την ανάπτυξη μεταφορικών – ενεργειακών – τεχνικών δικτύων και υποδομών, καθώς και τη διευκόλυνση της διακίνησης αγαθών, υπηρεσιών και ανθρώπινου δυναμικού.

Σε εθνικό επίπεδο

- Χαρακτηριστικό της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΚΜ) είναι η ύπαρξη του δεύτερου μητροπολιτικού κέντρου της χώρας και η γεωγραφική της θέση που χαρακτηρίζεται από την κεντροβαρικότητα της έναντι των υφιστάμενων και υπό δημιουργία αναπτυξιακών υποδομών.
- Η ολοκλήρωση των υποδομών (Π.Α.Θ.Ε, Εγνατία Οδός, εκσυγχρονισμός δικτύου Ο.Σ.Ε., δίκτυο φυσικού αερίου) θα συμβάλλει στην ανάπτυξη στενότερων λειτουργικών δεσμών της ΠΚΜ με την υπόλοιπη χώρα και το εξωτερικό με αποτέλεσμα η ΠΚΜ να αποκτήσει έναν περισσότερο κεντρικό ρόλο, να μετασχηματιστεί σε μια δυναμική Περιφέρεια εντασσόμενη σε ένα ευρύτερο αναπτυξιακό πλαίσιο. Παράλληλα, θα άρει τον φραγμό που αποτελούν οι ορεινές περιοχές στα δυτικά και ανατολικά και θα συμβάλλει στην καλύτερη λειτουργία και οργάνωση του περιφερειακού χώρου ενώ, τέλος, μέσω και των διασυνοριακών δράσεων και κόμβων ανάπτυξης παραγωγικών – εμπορικών δραστηριοτήτων θα ευνοηθούν και οι παραμεθόριες περιοχές.
- Με επίκεντρο τη Θεσσαλονίκη η ΠΚΜ αλλά και ολόκληρη η Β. Ελλάδα μπορεί να επιδιώξει ολοκληρωμένη και δυναμική ανάπτυξη α) λόγω προωθητικών δυνάμεων που αυτή είναι σε θέση να κινητοποιήσει από τη διεύρυνση του μητροπολιτικού της χαρακτήρα, β) ως πόλος χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, πολιτισμού, αναψυχής και νέων τεχνολογιών.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1.**ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ****Διαρθρωτικοί Δείκτες Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας**

Οι Διαρθρωτικοί Δείκτες αποτελούν την ομάδα δεικτών παρακολούθησης και αξιολόγησης της διαδικασίας που έθεσε σε εφαρμογή για τις χώρες-μέλη το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας (Μάρτιος 2000) και η οποία στοχεύει στη μετάβαση της Ε.Ε. σε μία περισσότερο δυναμική και ανταγωνιστική οικονομία, που θα βασίζεται στη γνώση, την κοινωνική συνοχή και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Οι Διαρθρωτικοί Δείκτες εντάσσονται σε έξι γενικές κατηγορίες ως ακολούθως:

- ❑ Γενικοί οικονομικοί δείκτες
- ❑ Δείκτες απασχόλησης
- ❑ Δείκτες καινοτομίας και έρευνας
- ❑ Δείκτες οικονομικής μεταρρύθμισης
- ❑ Δείκτες εθνικής συνοχής
- ❑ Περιβαλλοντικοί δείκτες

Οι τιμές των Διαρθρωτικών Δεικτών προσδιορίζονται με βάση τα διαθέσιμα στατιστικά δεδομένα για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Σκοπός είναι να συγκρίνουν την επίδοση της ΠΚΜ τόσο διαχρονικά όσο και σε σχέση με την επίδοση άλλων υπερεθνικών, εθνικών και περιφερειακών συνόλων.

Ακολούθως παρατίθενται τα στοιχεία που αφορούν την συγκριτική επίδοση της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, της Ελλάδας και της Ε.Ε. (Ε.Ε.-25=100) ανά Διαρθρωτικό Δείκτη με βάση τα πλέον επίκαιρα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία της EUROSTAT (βάση δεδομένων New Cronos), καθώς και η κατάταξη κατά φθίνουσα σειρά της ΠΚΜ σε σχέση με το σύνολο των 13 ελληνικών Περιφερειών.

Πίνακας 1: Διαρθρωτικοί Δείκτες για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ (έτος)	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ		ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ	
	Επιδόσεις	Σειρά κατάταξης επί 13 Περιφερειών	Ελλάδα	ΕΕ-25
1. ΑΕΠ κατά κεφαλήν σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (2003)	78,7	6	77,6	100
2. Παραγωγικότητα της εργασίας ανά απασχολούμενο (2002)	89,0	5	84,5	100
3. Συνολικό ποσοστό απασχόλησης (2004)	56,9	10	59,4	63,1
4. Ποσοστό απασχόλησης εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας (2004)	37,5	9	39,4	40,9
5. Ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (2003)	57,62	7	55,04	45,1
6. Επίπεδο εκπαίδευσης νέων (2003)	63,88	2	61,97	-
7. Συμμετοχή στη δια βίου μάθηση (2003)	2,59	3*	2,85	-

* μεταξύ 9 Περιφερειών.

ΔΙΑΦΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ (έτος)	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ		ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ	
	Επιδόσεις	Σειρά κατάταξης επί 13 Περιφερειών	Ελλάδα	ΕΕ-25
8. Δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη ως % του ΑΕΠ (2001)	0,44	5	0,64	1,93
9. Ακαθάριστες πάγιες επενδύσεις στη μεταποίηση ως % του ΑΕΠ (1999)	1,58	5	1,45	-
10. Ενεργειακή ένταση της οικονομίας (1996)	36,9	3	36,2	-
11. Αξία απεσταλθέντων εμπορευμάτων ως % ΑΕΠ (2001)	6,48	1	3,98	-
12. Ποσοστό πληθυσμού που διατρέχει κίνδυνο φτώχειας πριν τις κοινωνικές παροχές (2003)*	22,7	10	21,1	-

Δημογραφική Εξέλιξη

Το πληθυσμιακό μέγεθος και η χωρική συγκέντρωση ή διασπορά του πληθυσμού, καθώς και οι διαχρονικές μεταβολές τους, αποτελούν βασικές συνιστώσες του οικονομικού και αναπτυξιακού δυναμισμού σε περιφερειακό επίπεδο.

Από την μέτρηση των δημογραφικών τάσεων που επικράτησαν την περίοδο 1981-2001, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, προκύπτει ότι ο πληθυσμός της χώρας αυξήθηκε κατά 12,6% και με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 0,63%, ενώ ο πληθυσμός της Κ. Μακεδονίας αυξήθηκε κατά 17% με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 0,83%. Ο πληθυσμός αυξήθηκε σε όλους τους νομούς της Κ. Μακεδονίας με διαφορετικούς όμως ρυθμούς αύξησης.

Συγκεκριμένα, ο πληθυσμός του Ν. Χαλκιδικής αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 1,5%, του Ν. Πιερίας με 1,03%, του Ν. Θεσ/νίκης με 1,02%, του Ν. Πέλλας με 0,51%, του Ν. Κιλκίς με 0,46%, του Ν. Ημαθίας με 0,38% και του Ν. Σερρών με 0,12%. Οι παραπάνω ρυθμοί αύξησης του πληθυσμού δείχνουν ότι σε τέσσερις νομούς (Ημαθίας, Κιλκίς, Πέλλας και Σερρών) ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του πληθυσμού τους ήταν μικρότερος από τους αντίστοιχους της Κ. Μακεδονίας και της χώρας. Πρόκειται για νομούς της περιφέρειας με την πιο έντονη γεωργική δραστηριότητα. Ενώ οι ετήσιοι ρυθμοί αύξησης του πληθυσμού ήταν μεγαλύτεροι στο Ν. Θεσσαλονίκης, Ν. Πιερίας και Ν. Χαλκιδικής πρόκειται για τους νομούς της περιφέρειας με τη μικρότερη εξάρτηση από τη γεωργία. Έτσι, ενώ δεν παρουσιάζεται πληθυσμιακή αποδυνάμωση στην περιφέρεια σε τέσσερις από τους επτά νομούς της οι ρυθμοί αύξησης κρίνονται χαμηλοί, ενώ είναι προφανές ότι σε όλους τους νομούς υπάρχουν περιοχές με πληθυσμιακή στασιμότητα ή και αποδυνάμωση.

Οι ρυθμοί αύξησης του πληθυσμού στους τέσσερις αυτούς νομούς ήταν ακόμη χαμηλότεροι στις μη αστικές περιοχές (αφαιρούνται οι πληθυσμοί των πρωτευουσών και των αστικών κέντρων Βέροιας, Νάουσας, Κιλκίς, Έδεσσας, Γιαννιτσών και Σερρών), έτσι στις αγροτικές περιοχές του Ν. Ημαθίας ο ετήσιος ρυθμός αύξησης μειώθηκε από 0,38% σε 0,22%, στο Ν. Κιλκίς από 0,46% σε 0,12%, στο Ν. Πέλλας από 0,51% σε 0,35% και στο Ν. Σερρών ο πληθυσμός στις αγροτικές περιοχές μειώθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό -0,14%. Οι δημογραφικές αυτές τάσεις υποδεικνύουν ότι από μόνες τους οι αγροτικές δραστηριότητες, όπως είναι προφανές, δεν αρκούν για την επίτευξη μίας πληθυσμιακής ισορροπίας.

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 ο αγροτικός πληθυσμός της χώρας, δηλ. ο πληθυσμός των δημοτικών και κοινοτικών διαμερισμάτων, των οποίων ο πολυπληθέστερος οικισμός έχει λιγότερους από 2000 κατοίκους, αντιπροσωπεύει το 27,2% του πληθυσμού της, ενώ το αντίστοιχο μέγεθος για

* στοιχεία από έρευνα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών-Ινστιτούτου Κοινωνικής Πολιτικής (ΕΚΚΕ-ΙΚΠ) με τίτλο «Κοινωνικό Πορτραίτο της Ελλάδας: 2003-2004» που διεξήχθη το 2003 με ερωτηματολόγιο σε 9.000 νοικοκυριά ανά την επικράτεια. Ως όριο φτώχειας λήφθηκε το ετήσιο εισόδημα κάτω από 4.800 ευρώ για μονομελές νοικοκυριό και έως 10.800 ευρώ για νοικοκυριό με δύο ενήλικες και δύο παιδιά.

την Κ. Μακεδονία είναι 24,5%. Το αντίστοιχο μέγεθος για κάθε νομό είναι: Ν. Ημαθίας 36,9%, Ν. Θεσσαλονίκης 7,3%, Ν. Κιλκίς 60,2%, Ν. Πέλλας 49,7%, Ν. Πιερίας 32,3% και Ν. Σερρών 53,1%. Έτσι, και από τα μεγέθη αυτά προκύπτει ότι οι ίδιοι τέσσερις νομοί (Ημαθίας, Κιλκίς, Πέλλας και Σερρών) έχουν τα μεγαλύτερα μεγέθη αγροτικού πληθυσμού. Οι μετακινήσεις δηλαδή του αγροτικού πληθυσμού συνεχίζονται, όμως προσλαμβάνουν πλέον χαρακτήρα ενδοπεριφερειακών μετακινήσεων, οι οποίες πραγματοποιούνται στα πλαίσια του νομού.

Πίνακας 2: Πληθυσμός της Κεντρικής Μακεδονίας κατά νομό.

Περιοχές/ Νομοί	1981	1991	2001	Αύξηση πληθυσμού 1981-2001 %	Αστικότητα 2001		
					Αστικός	Αγροτικός	Αγροτικός %
Σύνολο χώρας	9.739.589	10.259.900	10.964.020	12,6	7.980.414	2.983.606	27,2
Κεντρική Μακεδονία	1.601.420	1.687.626	1.871.952	17,0	1.413.279	458.673	24,5
Νομός Ημαθίας	133.750	139.934	143.618	7,4	90.562	53.056	36,9
Νομός Θεσσαλονίκης	871.580	944.864	1.057.825	21,4	980.419	77.406	7,3
Νομός Κιλκίς	81.562	81.720	89.056	9,2	35.411	53.645	60,2
Νομός Πέλλας	132.386	138.761	145.797	10,1	73.282	72.515	49,7
Νομός Πιερίας	106.859	116.763	129.846	21,5	87.956	41.890	32,3
Νομός Σερρών	196.247	192.828	200.916	2,4	94.313	106.599	53,1
Νομός Χαλκιδικής	79.036	72.576	104.894	32,7	51.332	53.562	51,1

Πηγή: ΕΣΥΕ, Αποτελέσματα απογραφής πληθυσμού 1981, 1991, 2001

Παρακάτω παρουσιάζεται ο Πίνακας με βάση τα δημογραφικά στοιχεία της EUROSTAT για το 2005 ανά Περιφέρεια. Με βάση τα παρακάτω στοιχεία, η Κεντρική Μακεδονία παρουσιάζει αύξηση πληθυσμού στο σύνολο της για το 2005. Σχετικά με την κατανομή του πληθυσμού σε άρρενες και θήλεις, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας παρουσιάζει στο σύνολο της ενισχυμένο ποσοστό σε γυναίκες, μεγαλύτερο από το εθνικό ποσοστό και αντιστοίχως χαμηλότερο ποσοστό ανδρών.

Πίνακας 3: Συνολικός Πληθυσμός ανά Περιφέρεια και φύλο, 2005

	Σύνολο χώρας	Άρρενες	% στο σύνολο του πληθυσμού	Θήλεις	% στο σύνολο του πληθυσμού
Ελλάδα	11.082.751	5.486.632	49,5%	5.596.120	50,5%
Ανατολική Μακεδονία Θράκη	607.847	303.975	50,0%	303.873	50,0%
Κεντρική Μακεδονία	1.911.508	939.008	49,1%	972.501	50,9%
Δυτική Μακεδονία	294.508	148.352	50,4%	146.157	49,6%
Θεσσαλία	737.583	364.904	49,5%	372.680	50,5%
Ήπειρος	341.851	169.031	49,4%	172.821	50,6%
Ιόνια Νησιά	220.398	109.022	49,5%	111.377	50,5%
Δυτική Ελλάδα	732.292	370.554	50,6%	361.739	49,4%
Στερεά Ελλάδα	558.503	284.216	50,9%	274.288	49,1%
Πελοπόννησος	598.156	303.025	50,7%	295.132	49,3%
Αττική	3.973.326	1.929.539	48,6%	2.043.788	51,4%
Βόρειο Αιγαίο	202.402	104.573	51,7%	97.830	48,3%
Νότιο Αιγαίο	303.114	156.761	51,7%	146.354	48,3%
Κρήτη	601.263	303.672	50,5%	297.592	49,5%

Πηγή: EUROSTAT

Η Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας έχει κυρίαρχο χαρακτήρα πυκνοκατοικημένης ζώνης με τάσεις οριακής αύξησης της αστικοποίησης. Η προτίμηση των μικρότερων αστικών κέντρων οφείλεται σε πολλούς λόγους:

- α) στο ότι οι θέσεις εργασίας στα πολύ μεγάλα αστικά κέντρα μειώνονται, αλλά και στο γεγονός ότι το κόστος ζωής εκεί διαμορφώνεται αρκετά υψηλό
- β) στην ιδιαίτερη ανάπτυξη που γνώρισαν τα τελευταία χρόνια τα μικρά περιφερειακά αστικά κέντρα (κυρίως πρωτεύουσες νομών), όπου έχουν αυξηθεί οι θέσεις εργασίας, καθώς και οι υπηρεσίες (τόσο εξυπηρέτησης, όσο και διασκέδασης). Παράλληλα το κόστος ζωής στα μικρά αστικά κέντρα διαμορφώνεται χαμηλότερο από το αντίστοιχο κόστος στα μεγάλα αστικά κέντρα.
- γ) στο γεγονός ότι η εγκατάσταση στο μικρό αστικό κέντρο της περιοχής επιτρέπει συχνότερη επαφή με τον τόπο καταγωγής, αλλά και καλύτερη αξιοποίηση της γονικής περιουσίας.

Είναι σαφές ότι υπάρχει σχέση μεταξύ των υψηλών πληθυσμιακών μεγεθών και συγκεντρώσεων της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας, με την αντίστοιχη οικονομική συγκέντρωση και δυναμισμό στις ανωτέρω Περιφέρειες. Η σύνθεση 5 υπερ-Περιφερειών (ΜΠ) αμβλύνει προφανώς τη δημογραφική ανισοκατανομή μεταξύ γεωγραφικών υποσυνόλων της χώρας αφού δημιουργούνται μεγαλύτερες συγκεντρώσεις πληθυσμού ανά περιοχή, ωστόσο εντείνει τις διαφορές σε σχέση με τη πληθυσμιακή πυκνότητα καθώς οι τέσσερις ΜΠ πλην της Αττικής συνιστούν ένα αρκετά ομοιογενές από την άποψη αυτή υποσύνολο της χώρας το οποίο αναλογεί στο 65% περίπου του συνολικού πληθυσμού και χαρακτηρίζεται ως σχετικά αραιοκατοικημένο, σε αντίθεση με το υπόλοιπο 35% που φαίνεται ότι διαβίει σε συνθήκες υπερκορεσμού.

Ηλικιακή Διάρθρωση του Πληθυσμού

Η κατανομή του πραγματικού πληθυσμού της Κ. Μακεδονίας κατά ομάδες ηλικιών για το 2001 δείχνει ότι οι οικονομικά ενεργές ηλικίες (15-64 ετών) σε αυτήν την περιφέρεια αντιπροσωπεύουν το 68,6% του πληθυσμού, ενώ τα άτομα μέχρι 15 ετών αντιπροσωπεύουν το 15,6%. Τα αντίστοιχα μεγέθη για τη χώρα είναι 68,2% και 15,2%.

Στο Ν. Ημαθίας οι οικονομικά ενεργές ηλικίες αντιπροσωπεύουν το 67,2% του πληθυσμού του νομού και τα άτομα μέχρι 15 ετών αντιπροσωπεύουν το 16,4%. Ο Ν. Θεσ/νίκης είναι ο νομός με το μεγαλύτερο ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού, ο οποίος αντιπροσωπεύει το 70,3% του συνολικού πληθυσμού του νομού, ενώ τα άτομα μέχρι 15 ετών αντιπροσωπεύουν το 15,5%. Οι πιο «γηρασμένοι» νομοί της Κ. Μακεδονίας, σύμφωνα με την κατανομή του πληθυσμού κατά ομάδες ηλικιών, είναι ο Ν. Κιλκίς και ο Ν. Σερρών, όπου τα άτομα άνω των 65 ετών αντιπροσωπεύουν το 20,2% και 20,5% αντίστοιχα. Σε αυτούς τους νομούς οι οικονομικά ενεργές ηλικίες αντιπροσωπεύουν το 65,3% και 65,2%, σε Κιλκίς και Σέρρες αντίστοιχα. Στο Ν. Πέλλας ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αντιπροσωπεύει το 65,8% του πληθυσμού στο νομό και τα άτομα μέχρι 15 ετών αντιπροσωπεύουν το 16,6%. Στο Ν. Πιερίας ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αποτελεί το 67% του συνολικού πληθυσμού του νομού, ενώ τα άτομα μέχρι 15 ετών αποτελούν το 16,9% αυτού. Τέλος, στο Ν. Χαλκιδικής, οι οικονομικά ενεργές ηλικίες αντιπροσωπεύουν το 68,2%, ενώ τα άτομα μέχρι 15 ετών αντιπροσωπεύουν το 15,7% του πληθυσμού του νομού.

Πίνακας 4: Πληθυσμός κατά πυκνότητα και αστικότητα, Σύνολο Χώρας και Περιφέρειες

	2005			Βαθμός Αστικοποίησης Νοικοκυριών 2004			Διαφορά Σωρευτικής Περιόδου 1999-2004		
	Πληθυσμός	% συμμετοχής στη Χώρα	Πυκνότητα (2003)	Πυκνοκατοικημένες ζώνες (άνω των 500 ανά τετρ.χλμ.)	Ενδιάμεσες ζώνες (μεταξύ 100 και 499 ανά τετρ.χλμ.)	Αραιοκατοικημένες ζώνες (κάτω των 100 ανά τετρ.χλμ.)	Πυκνοκατοικημένες ζώνες (άνω των 500 ανά τετρ.χλμ.)	Ενδιάμεσες ζώνες (μεταξύ 100 και 499 ανά τετρ.χλμ.)	Αραιοκατοικημένες ζώνες (κάτω των 100 ανά τετρ.χλμ.)
ΕΕ-25	-		117,5						
Ελλάδα	11.082.751	100,00%	83,7	66,1%	12,4%	21,5%	0,44%	1,23%	-1,68%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	607.847	5,48%	42,8	51,6%	14,5%	33,9%	5,04%	-0,69%	-4,35%
Κεντρική Μακεδονία	1.911.508	17,25%	101,3	66,9%	14,2%	18,9%	0,18%	0,46%	-0,63%
Δυτική Μακεδονία	294.508	2,66%	31,2	42,9%	16,6%	40,6%	3,52%	3,62%	-7,14%
ΜΠ Μακεδονίας-Θράκης	2.813.863	25,39%	66,1	61,04%	14,52%	24,45%			
Θεσσαλία	737.583	6,66%	52,6	53,5%	16,4%	30,2%	0,26%	3,05%	-3,31%
Ήπειρος	341.851	3,08%	36,9	39,7%	15,3%	45,0%	-1,35%	4,69%	-3,25%
Στερεά Ελλάς	220.398	1,99%	36	29,0%	32,0%	39,0%	-0,06%	2,43%	-2,37%
ΜΠ Ηπείρου-Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας	1.299.832	11,73%	42,2	41,91%	21,61%	36,48%			
Ιόνια Νησιά	732.292	6,61%	94,2	25,1%	13,1%	61,8%	-7,45%	1,24%	6,36%
Δυτική Ελλάδα	558.503	5,04%	64,2	54,6%	12,7%	32,7%	-0,91%	2,68%	-1,82%
Πελοπόννησος	598.156	5,40%	38,7	37,2%	19,6%	43,2%	7,13%	-0,10%	-7,08%
ΜΠ Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων	1.888.951	17,04%	53,0	43,67%	15,47%	40,84%			
Αττική	3.973.326	35,85%	1.031,5	95,1%	4,1%	0,8%	-0,09%	0,31%	-0,22%
ΜΠ Αττικής	3.973.326	35,85%	1.031,5	95,1%	4,1%	0,8%			
Βόρειο Αιγαίο	202.402	1,83%	53,1	31,8%	20,0%	48,3%	-0,16%	4,94%	-4,78%
Νότιο Αιγαίο	303.114	2,74%	57,2	34,5%	23,0%	42,5%	-3,00%	0,81%	2,08%
Κρήτη	601.263	5,43%	71,9	50,7%	16,0%	33,4%	4,98%	2,23%	-7,21%
ΜΠ Αιγαίου-Κρήτης	1.106.779	9,99%	63,3	42,9%	18,5%	38,5%			

Πηγή: EUROSTAT

Περιφερειακό Προϊόν

Η συστηματική καταγραφή και συγκριτική ανάλυση της αναπτυξιακής επίδοσης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας επίπεδο με βάση τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία αποτελούν το αντικείμενο της παρούσας ενότητας. Στα πλαίσια της μεθοδικής προσέγγισης των περιφερειακών δεδομένων διαπιστώνονται αρχικά τα βασικά χαρακτηριστικά της ανάπτυξης της Κεντρικής Μακεδονίας, η διαχρονική εξέλιξη και το ύψος των περιφερειακών ανισοτήτων, ενώ ακολούθως το αναλυτικό ενδιαφέρον επικεντρώνεται στους προσδιοριστικούς παράγοντες που επηρεάζουν την αναπτυξιακή εξέλιξη στο αντίστοιχο χωρικό επίπεδο με τη χρήση δεικτών που αφορούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, την παραγωγική διάρθρωση, την αγορά εργασίας και το επίπεδο παραγωγικότητας.

Για την αποτίμηση της αναπτυξιακής συγκυρίας, σε σχέση με την επίδοση και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, αξιοποιούνται τα κοινωνικοοικονομικά δεδομένα που παρέχει η διαθέσιμη στατιστική πληροφόρηση της EUROSTAT (βάση δεδομένων New Cronos). Συμπληρωματικά χρησιμοποιούνται πλέον πρόσφατα στοιχεία της ΕΣΥΕ ώστε να αποτυπώνεται κατά το δυνατόν εγκυρότερα η υφιστάμενη κατάσταση σε σχέση με τη περίοδο προγραμματισμού.

Ο Πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει σε περιφερειακό επίπεδο το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), το κατά κεφαλήν ΑΕΠ και τον αντίστοιχο μέσο όρο της τριετίας 2000-2, ο οποίος μετά την κατάληξη σε συμφωνία επί των δημοσιονομικών προοπτικών της Ε.Ε. για την περίοδο 2007-2013 στη Σύνοδο Κορυφής του Δεκεμβρίου του 2005¹ αποτελεί το βασικό κριτήριο υπολογισμού για την κατάταξη των Περιφερειών στις τρεις κατηγορίες γεωγραφικής επιλεξιμότητας σύμφωνα με την πρόταση του Γενικού Κανονισμού για τα Διαρθρωτικά Ταμεία για την επόμενη προγραμματική περίοδο².

Σύμφωνα με τα στοιχεία της EUROSTAT που παρουσιάζονται στον Πίνακα 5 το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας ανέρχεται σε ποσοστό 75,8% του κοινοτικού μέσου όρου για την τριετία 2000-2002 και για τον λόγο αυτό περιλαμβάνεται μεταξύ των 16 Περιφερειών της Ε.Ε.³ που αποτελούν μιν μέρος του Στόχου 1 – «Σύγκλιση» αλλά στις οποίες έχει αποδοθεί καθεστώς μεταβατικής στήριξης λόγω στατιστικής σύγκλισης (phasing-out), καθώς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους υπερβαίνει το 75% του μέσου όρου του κ.κ. ΑΕΠ της Ευρώπης των 25.

Επισημαίνεται ωστόσο ότι νεότερα στοιχεία της EUROSTAT (Μάιος 2006) αναθεωρούν τις ποσοτικές εκτιμήσεις του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε περιφερειακό επίπεδο για την κρίσιμη περίοδο 2000-2002, με αποτέλεσμα να μεταβάλλεται σημαντικά ο μέσος όρος της τριετίας για την Κεντρική Μακεδονία, σε βαθμό που η Περιφέρεια θα πρέπει βάσει της επίδοσης της να κατατάσσεται πλέον στον Αμιγή Στόχο 1 - «Σύγκλιση». Υπογραμμίζεται ότι διαφοροποιήσεις μεταξύ στοιχείων του κ.κ. ΑΕΠ που δημοσιεύθηκαν τον Απρίλιο του 2005 και τον Μάιο του 2006 για την τριετία 2000-2002 διαπιστώνονται για όλες τις ελληνικές Περιφέρειες, ωστόσο μόνο στη περίπτωση της Κεντρικής Μακεδονίας τίθεται ζήτημα διόρθωσης της αρχικής κατάταξης της Περιφέρειας σε Στόχο.

¹ Σύμφωνα με την τελική πρόταση της Βρετανικής Προεδρίας, το συνολικό ύψος των κοινοτικών προϋπολογισμών για την περίοδο 2007-2013, προσδιορίστηκε στα 862,363 δις ευρώ (σταθερές τιμές 2004), που ισοδυναμεί με το 1,045% του μέσου κοινοτικού ΑΕΠ, εκ των οποίων υπολογίζεται ότι στην Ελλάδα θα εισρεύσουν πόροι ύψους συνολικά 20,101 δις ευρώ. UK Presidency (2005).

² βλ. Council of the European Union (2005) Για λόγους σύγκρισης και αξιολόγησης, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ κάθε Περιφέρειας μετρείται σε ευρώ αλλά και σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης που σε κάποιο βαθμό εξομαλύνουν τις διαφορές στις τιμές των προϊόντων και την αγοραστική ισοτιμία μεταξύ περιοχών, καθώς και ως ποσοστό του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των εικοσιπέντε (ΕΕ-25) ο οποίος είναι ο βασικός δείκτης-κριτήριο για την κατηγοριοποίηση των περιφερειών της Ε.Ε.

³ Επί συνόλου 255 Περιφερειών για την Ευρώπη των 27.

Πίνακας 5. Περιφερειακή κατανομή ΑΕΠ και κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ευρώ και σε ΜΑΔ

Γεωγραφική Ενότητα	ΑΕΠ σε εκατ. ευρώ (2002)	ως % συμμετοχής στο ΑΕΠ (σειρά κατάταξης)	κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ευρώ (2002)	ως % του Μ.Ο. της Ε.Ε.- 25	κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε Μονάδες		Μ.Ο. Τριετίας 2000- 2002 του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης ως % του Μ.Ο. της Ε.Ε.-25 (σειρά κατάταξης)	Διαφορά του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε MAD Σωρευτικής Περίόδου 1995- 2002	
					Αγοραστικής Δύναμης (2002)	ως % του Μ.Ο. της Ε.Ε.-25 (σειρά κατάταξης)			
ΕΕ-25	9.626.056,0	1,472%	21.170,1	100	21.170,1	100	100	0	
ΕΕ-15	9.179.495,5	1,543%	24.128,3	114	23.161,5	109,4	109,6	-1,3	
Νέα Κράτη-Μέλη	446.560,5	31,724%	6.013,9	28,4	10.967,4	51,8	51,1	5,1	
Ευρωζώνη (ΕΥΡ-12)	7.079.073,7	2,001%	23.065,5	109	22.735,4	107,4	108,0	-2,9	
Ελλάδα	141.668,7	100,0%	12.893,6	60,9	16.424,9	77,6	74,5	5,5	
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	5.961,3	4,21%	8	9.829,4	46,4	12.521,5	59,1	12	0,4
Κεντρική Μακεδονία	24.861,7	17,55%	2	13.117,7	62,0	16.710,4	78,9	6	8,8
Δυτική Μακεδονία	3.946,6	2,79%	10	13.391,4	63,3	17.059,1	80,6	4	8,2
ΜΠ Μακεδονίας-Θράκης	34.769,6	24,54%	2	12.462,9	58,9	15.876,3	74,99	4	
Θεσσαλία	7.949,5	5,61%	4	10.762,0	50,8	13.709,5	64,8	10	1,2
Ήπειρος	3.476,5	2,45%	11	10.296,2	48,6	13.116,2	62,0	11	9,6
Στερεά Ελλάς	10.135,7	7,15%	3	18.090,2	85,5	23.044,9	108,9	1	1,1
ΜΠ Ηπείρου-Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας	21.561,7	15,22%	3	13.178,4	62,2	16.787,8	79,30	3	
Ιόνια Νησιά	2.410,3	1,70%	13	11.227,7	53,0	14.302,8	67,6	9	6,5
Δυτική Ελλάς	7.035,5	4,97%	7	9.685,8	45,8	12.338,6	58,3	13	-1,5
Πελοπόννησος	7.716,6	5,45%	5	12.850,9	60,7	16.370,5	77,3	7	12,4
ΜΠ Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων	17.162,4	12,11%	4	11.103,7	52,4	14.144,8	66,81	5	
Αττική	53.467,8	37,74%	1	13.674,3	64,6	17.419,5	82,3	3	4,5
ΜΠ Αττικής	53.467,8	37,74%	1	13.674,3	64,6	17.419,5	82,3	1	
Βόρειο Αιγαίο	2.693,9	1,90%	12	13.183,7	62,3	16.794,5	79,3	5	19,3
Νότιο Αιγαίο	4.549,7	3,21%	9	15.122,8	71,4	19.264,7	91,0	2	13,1
Κρήτη	7.463,6	5,27%	6	12.487,4	59,0	15.907,5	75,1	8	4,1
ΜΠ Αιγαίου-Κρήτης	14.707,2	10,38%	5	13.335,3	63,0	16.987,6	80,2	2	

Πηγή: New Cronos, Eurostat, Απρίλιος 2005

Ακολούθως παρατίθενται οι εκτιμήσεις του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας σε όρους ΜΑΔ ως % του μέσου όρου της Ε.Ε. των 25 για τα έτη 2000, 2001 και 2002, όπως δημοσιεύθηκαν στη βάση δεδομένων New Cronos της Eurostat στα δύο χρονικά σημεία που προαναφέρθηκαν:

κ.κ. ΑΕΠ της ΠΚΜ σε ΜΑΔ ως % του μέσου όρου Ε.Ε. ²⁵	2000	2001	2002	Μέσος όρος 2000-2002
Απρίλιος 2005	73,8	74,7	78,9	75,8
Μάιος 2006	74	73,9	75,9	74,6
Διαφορά	+0,2	-0,8	-3,0	-1,2

Πηγή: New Cronos, Eurostat

Ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης σε τρέχουσες τιμές της περιφερειακής οικονομίας την τελευταία πενταετία ήταν 8,93%, ποσοστό ελαφρώς υψηλότερο του 8,68% για το σύνολο της Ελλάδας. Η διαφορά αυτή οφείλεται κυρίως στην υψηλή ανάπτυξη που παρατηρήθηκε στην Περιφέρεια το 2001-2002 (4,2% έναντι 3,6%) και η οποία συνεχίστηκε και την επόμενη χρονιά (2002-2003). Αξίζει να σημειωθεί ότι για τις χρονιές 2000 και 2001 ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης της Περιφέρειας συμπίπτει ακριβώς με αυτόν του συνόλου της Ελλάδας (4,5% και 4,3% αντίστοιχα).

Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα, προσωρινά αποτελέσματα των Εθνικών Λογαριασμών σε επίπεδο Περιφέρειας το μεγαλύτερο μέρος του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος στην Ελλάδα παράγεται κυρίως στις Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας. Η συμμετοχή των Περιφερειών στο Α.Ε.Π. έχει παραμείνει σχετικά σταθερή κατά τη διάρκεια των ετών 2002-2004.

Πίνακας 6. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (2002-2004)

εκατ. ευρώ (τρέχουσες τιμές)	2002	% συμμετοχής στη Χώρα	2003	% συμμετοχής στη Χώρα	2004	% συμμετοχής στη Χώρα
Αν. Μακεδονία & Θράκη	6.159	4,29%	6.600	4,24%	6.914	4,11%
Κεντρική Μακεδονία	24.329	16,96%	26.310	16,91%	28.398	16,86%
Δυτική Μακεδονία	3.939	2,75%	4.378	2,81%	4.705	2,79%
Θεσσαλία	8.628	6,01%	9.614	6,18%	10.361	6,15%
Ήπειρος	3.607	2,51%	4.003	2,57%	4.309	2,56%
Ιόνια Νησιά	2.577	1,80%	2.805	1,80%	3.061	1,82%
Δυτική Ελλάς	7.314	5,10%	8.004	5,15%	8.693	5,16%
Στερεά Ελλάς	10.352	7,21%	11.143	7,16%	11.806	7,01%
Πελοπόννησος	7.409	5,16%	7.950	5,11%	8.410	4,99%
Αττική	54.580	38,04%	59.007	37,94%	64.704	38,42%
Βόρειο Αιγαίο	2.579	1,80%	2.918	1,88%	3.183	1,89%
Νότιο Αιγαίο	4.427	3,09%	4.565	2,93%	4.838	2,87%
Κρήτη	7.581	5,28%	8.248	5,30%	9.035	5,36%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	143.482		155.543		168.417	

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2005

Κατά το 2004, το κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στο σύνολο της χώρας ανήλθε σε 15.222 ευρώ, σημειώνοντας αύξηση, σε τρέχουσες τιμές, 7,9%, έναντι αύξησης 8,1% που είχε σημειώσει το προηγούμενο έτος. Το υψηλότερο κατά κεφαλή Α.Ε.Π. καταγράφεται στη Στερεά Ελλάδα, για να ακολουθήσουν η Αττική και το Ν. Αιγαίο και η Κεντρική Μακεδονία η οποία βρίσκεται 4^η σε κατάταξη στο σύνολο των Περιφερειών με επίδοση 15.967.

Πίνακας 7: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά κεφαλή (2002-2004)

Περιφέρειες	2002	% μεταβολής	2003	% μεταβολής	2004
Αν. Μακεδονία & Θράκη	10.156	7,25%	10.892	4,60%	11.392
Κεντρική Μακεδονία	12.837	7,56%	13.806	7,65%	14.862
Δυτική Μακεδονία	13.366	11,16%	14.858	7,46%	15.967
Θεσσαλία	11.680	11,56%	13.030	7,80%	14.046
Ήπειρος	10.684	10,38%	11.793	6,98%	12.616
Ιόνια Νησιά	12.006	7,47%	12.902	7,97%	13.931
Δυτική Ελλάδα	10.070	9,01%	10.976	8,28%	11.885
Στερεά Ελλάδα	18.476	7,68%	19.895	6,12%	21.113
Πελοπόννησος	12.339	7,34%	13.244	6,02%	14.041
Αττική	13.959	7,62%	15.022	8,86%	16.353
Βόρειο Αιγαίο	12.623	13,51%	14.329	9,47%	15.685
Νότιο Αιγαίο	14.713	2,69%	15.108	5,71%	15.971
Κρήτη	12.685	8,49%	13.761	9,28%	15.038
Σύνολο χώρας	13.059	8,1%	14.110	7,9%	15.222

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2005

Από την τομεακή διάρθρωση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) για την τριετία 2000-2002 (Πίνακας Γ8), προκύπτει η αναμενόμενη υπεροχή του τριτογενούς τομέα με 70,1% (μερίδιο οριακά χαμηλότερο του πανελληνίου μέσου όρου 70,5%). Ταυτόχρονα, η πρωτογενής παραγωγή συνθέτει το 7,0% της συνολικής ΑΠΑ, ποσοστό ελάχιστα πάνω από τον πανελλήνιο μέσο όρο 6,9%. Με βάση τα ίδια στοιχεία, στην Περιφέρεια παράγεται το 17,7% της πρωτογενούς παραγωγής της οικονομίας της χώρας, αντιστοίχως, το 17,8% της δευτερογενούς παραγωγής και το 17,4% των υπηρεσιών. Τα στοιχεία της τομεακής διάρθρωσης της παραγωγής για την τριετία 2001-2003 δείχνουν μια οριακή υποχώρηση του μεριδίου του πρωτογενή και του τριτογενή τομέα έναντι του δευτερογενή.

Στον Πρωτογενή Τομέα, η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία μειώθηκε στο σύνολο της χώρας κατά 8%. Την μεγαλύτερη μείωση παρουσίασε η περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου. Η Α.Π.Α. του δευτερογενή Τομέα παρουσίασε αύξηση στο σύνολο της χώρας κατά 5,8%. Αύξηση σημειώθηκε σε όλες σχεδόν τις περιφέρειες, με 3 περιφέρειες να παρουσιάζουν διψήφιους αριθμούς ανάπτυξης του Τομέα. Τέλος, στον Τριτογενή Τομέα, όλες οι περιφέρειες κινήθηκαν κοντά στο μέσο όρο του ρυθμού ανάπτυξης του Τομέα στη χώρα, που ήταν 11,6%.

Πίνακας 8. Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Κατά Τομέα Παραγωγής

εκατ. ευρώ (τρέχουσες τιμές)	Α.Π.Α. Πρωτογενή Τομέα			Α.Π.Α. Δευτερογενή Τομέα			Α.Π.Α. Τριτογενή Τομέα			Σύνολο Α.Π.Α.		
	2003	2004	% μεταβολής	2003	2004	% μεταβολής	2003	2004	% μεταβολής	2003	2004	% μεταβολής
Αν. Μακεδ. & Θράκη	895	818	-8,60%	1.559	1.599	2,60%	3.377	3.732	10,50%	5.831	6.149	5,50%
Κεντρική Μακεδονία	1.717	1.579	-8,00%	5.030	5.409	7,50%	16.497	18.266	10,70%	23.244	25.254	8,60%
Δυτική Μακεδονία	485	443	-8,60%	1.142	1.279	12,00%	2.241	2.462	9,90%	3.868	4.184	8,20%
Θεσσαλία	1.234	1.135	-8,10%	2.254	2.508	11,30%	5.005	5.571	11,30%	8.494	9.214	8,50%
Ήπειρος	299	276	-7,90%	601	653	8,70%	2.636	2.903	10,10%	3.537	3.832	8,40%
Ιόνια Νησιά	192	175	-8,60%	301	327	8,60%	1.986	2.220	11,80%	2.478	2.722	9,80%
Δυτική Ελλάδα	856	794	-7,30%	1.216	1.307	7,50%	4.999	5.630	12,60%	7.071	7.730	9,30%
Στερεά Ελλάδα	893	816	-8,60%	4.271	4.485	5,00%	4.681	5.198	11,10%	9.844	10.499	6,60%
Πελοπόννησος	998	917	-8,10%	2.024	2.128	5,10%	4.002	4.434	10,80%	7.024	7.479	6,50%
Αττική	294	277	-5,60%	9.967	10.358	3,90%	41.871	46.905	12,00%	52.132	57.540	10,40%
Βόρειο Αιγαίο	277	250	-9,70%	705	795	12,70%	1.596	1.785	11,90%	2.578	2.831	9,80%
Νότιο Αιγαίο	342	321	-6,20%	291	282	-3,30%	3.399	3.700	8,80%	4.033	4.302	6,70%
Κρήτη	751	693	-7,80%	727	713	-1,90%	5.810	6.629	14,10%	7.287	8.034	10,30%
Σύνολο χώρας	9.233	8.492	-8,00%	30.089	31.844	5,80%	98.099	109.435	11,60%	137.421	149.771	9,00%

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2005

Όσον αφορά στη συμμετοχή των περιφερειών στην δημιουργία της Α.Π.Α, στον Πρωτογενή Τομέα, του οποίου η συμμετοχή μειώθηκε από 6,7% το 2003 σε 5,7% το 2004, το μεγαλύτερο μερίδιο το 2004 κατέχει η Κεντρική Μακεδονία με 18,6%, η Θεσσαλία με 13,4% και η Πελοπόννησος με 10,8%. Στο Δευτερογενή Τομέα, όπου σημειώθηκε μικρή μείωση της συμμετοχής στο σύνολο της Α.Π.Α από 21,9% σε 21,3%, το μεγαλύτερο μερίδιο κατέχει η Αττική με 32,5% και ακολουθεί η Κεντρική Μακεδονία με 17,0%. Ο Τριτογενής Τομέας που είναι ο μεγαλύτερος συγκριτικά τομέας (73,1% του συνόλου), παρουσίασε αύξηση στη συμμετοχή του στην Α.Π.Α. σε σχέση με το 2003, ενώ οι περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας κατέχουν το 59,6% της συνολικής ΑΠΑ του τομέα.

Πίνακας 9. Ακαθάριστη Προστιθέμενη Άξια Κατά Τομέα Παραγωγής

(συμμετοχή περιφέρειας στο σύνολο χώρας κατά τομέα - συμμετοχή τομέα στο σύνολο χώρας)

	Πρωτογενής Τομέας		Δευτερογενής Τομέας		Τριτογενής Τομέας	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004
Αν. Μακεδονία & Θράκη	9,7%	9,6%	5,2%	5,0%	3,4%	3,4%
Κεντρική Μακεδονία	18,6%	18,6%	16,7%	17,0%	16,8%	16,7%
Δυτική Μακεδονία	5,2%	5,2%	3,8%	4,0%	2,3%	2,2%
Θεσσαλία	13,4%	13,4%	7,5%	7,9%	5,1%	5,1%
Ήπειρος	3,2%	3,2%	2,0%	2,1%	2,7%	2,7%
Ιόνια Νησιά	2,1%	2,1%	1,0%	1,0%	2,0%	2,0%
Δυτική Ελλάς	9,3%	9,3%	4,0%	4,1%	5,1%	5,1%
Στερεά Ελλάς	9,7%	9,6%	14,2%	14,1%	4,8%	4,8%
Πελοπόννησος	10,8%	10,8%	6,7%	6,7%	4,1%	4,1%
Αττική	3,2%	3,3%	33,1%	32,5%	42,7%	42,9%
Βόρειο Αιγαίο	3,0%	2,9%	2,3%	2,5%	1,6%	1,6%
Νότιο Αιγαίο	3,7%	3,8%	1,0%	0,9%	3,5%	3,4%
Κρήτη	8,1%	8,2%	2,4%	2,2%	5,9%	6,1%
Σύνολο χώρας	6,7%	5,7%	21,9%	21,3%	71,4%	73,1%

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2005

Πρωτογενής Τομέας

Η Κεντρική Μακεδονία διαθέτει το 21% των καλλιεργούμενων εκτάσεων της χώρας, περιλαμβάνει πέντε από τους πλέον αναπτυγμένους γεωργικά νομούς της χώρας και αποτελεί κέντρο παραγωγής βασικών προϊόντων της ελληνικής γεωργίας, προσφέροντας το 86% της συνολικής παραγωγής ροδάκινων, το 87% της παραγωγής ρυζιού, το 38% της παραγωγής καπνού, το 28% της παραγωγής σιταριού, το 25% της παραγωγής βαμβακιού και το 25% της παραγωγής γάλακτος, ποσοστά που της δίνουν την πρώτη θέση μεταξύ όλων των περιφερειών στα παραπάνω προϊόντα (με εξαίρεση το βαμβάκι).

Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας απαντώνται όλοι οι κλάδοι της φυτικής και ζωικής παραγωγής. Στους κλάδους φυτικής παραγωγής κυρίαρχες είναι οι αροτραίες καλλιέργειες, με κύριους κλάδους τα χειμερινά σιτηρά, τη βαμβακοκαλλιέργεια, την τευτοκαλλιέργεια και την καλλιέργεια ρυζιού (στο Δ. Αξιού και στο Στρυμόνα του Νομού Σερρών). Η δένδροκομία απαντάται στους νομούς Ημαθίας, Πέλλας, Πιερίας και Χαλκιδικής (ελιά). Η αμπελοκαλλιέργεια είναι τοπικής σημασίας (Καλλικράτεια, Γουμένισσα, Νάουσα). Η λαχανοκομία καταλαμβάνει σχετικά μικρή έκταση, όμως υπάρχουν προοπτικές αύξησης των εκτάσεων. Από τους κλάδους ζωικής παραγωγής, κυριότεροι είναι η βοοτροφία και η αιγοπροβατοτροφία. Η Κεντρική Μακεδονία είναι ένα από τα κύρια κέντρα παραγωγής ζωοκομικών προϊόντων στη χώρα.

Οι δασικοί πόροι της Περιφέρειας είναι σημαντικοί από άποψη κοινωνικοοικονομική (ξυλοπαραγωγική, οικοτουριστική, εισοδηματική λειτουργία), από άποψη περιβαλλοντική (υδατοπαραγωγική, αντιδιαβρωτική, αντιπλημμυρική, μειωτική του διοξειδίου του άνθρακα και του φαινομένου του θερμοκηπίου λειτουργία) και οικολογική (βιοποικιλότητα ειδών, οικοτόπων, οικοσυστημάτων, βιοτόπων, τοπίου). Η σύνθεση και συγκρότηση των δασών και δασικών εκτάσεων σε διαφορετικούς

τύπους, το σημαντικό ακόμη εκτός συστηματικής διαχείρισης ποσοστό αυτών, σε συνδυασμό με τον πιο πάνω πολυλειτουργικό τους ρόλο και την (νέα) Στρατηγική της ΕΕ για τους φυσικούς πόρους, επιτρέπει αλλά και επιβάλλει την αναβάθμιση και πλήρη έκφραση των πολλαπλών τους λειτουργιών, μέσα από ένταξη του συνόλου των δασών και δασικών εκτάσεων στη συστηματική διαχείριση. Αν και οι δασικές εκτάσεις καταλαμβάνουν το 26% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας, η αξιοποίησή τους δεν είναι ιδιαίτερη, με αποτέλεσμα το 67% της παραγωγής ξύλου να αποτελείται από καυσόξυλα και μόλις 33% να αφορά τεχνική και βιομηχανική ξυλεία. Οι νομοί Θεσσαλονίκης και Σερρών έχουν την μεγαλύτερη συμμετοχή στον γεωργικό κλάδο ενώ οι νομοί Θεσσαλονίκης και Χαλκιδικής αποτελούν τα κύρια κέντρα ανάπτυξης της αλιείας, με σημαντική δραστηριότητα αυτή της οστρακοκαλλιέργειας, με εξαγωγικό κυρίως προσανατολισμό.

Δευτερογενής Τομέας

Ο δευτερογενής τομέας περιλαμβάνει τους κλάδους των μεταλλείων–ορυχείων, μεταποίησης, ενέργειας και κατασκευών. Με βάση τα στοιχεία της ΕΣΥΕ (Δημοσίευμα Περιφερειακών 2003) σχετικά με την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) γίνεται αντιληπτό ότι οι κλάδοι του δευτερογενή τομέα που συμβάλλουν περισσότερο στο ΑΕΠ της χώρας είναι οι κλάδοι της μεταποίησης και των κατασκευών οι οποίοι παρουσιάζουν μεγαλύτερη ΑΠΑ τόσο αναφορικά με το σύνολο της χώρας όσο και με την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Οι δύο αυτοί κλάδοι παρουσιάζουν αυξανόμενη ΑΠΑ κατά τη διάρκεια των ετών 1999-2002 γεγονός που δείχνει τη σπουδαιότητα τους στην οικονομία της χώρας. Στον πίνακα 10 φαίνεται η πορεία των ΑΠΑ των κλάδων του δευτερογενή τομέα για το σύνολο της χώρας και την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας για τα έτη 1999-2002.

Πίνακας 10: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά κλάδο Δευτερογενή τομέα σε σταθερές τιμές

	1999		2000		2001		2002	
	Σύνολο Χώρας	Κεντρική Μακεδονία	Σύνολο Χώρας	Κεντρική Μακεδονία	Σύνολο Χώρας	Κεντρική Μακεδονία	Σύνολο Χώρας	Κεντρική Μακεδονία
ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ – ΟΡΥΧΕΙΑ	553,2	54,3	719,6	75,2	873,3	75,4	748,2	84,9
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	2945,3	4075,6	24448,2	4268,1	26999,2	4623,5	28331,5	4886,4
ΕΝΕΡΓΕΙΑ	2145,1	240,6	2013,1	220,1	2144,4	228,7	2296	239,4
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	7740,2	1435,5	8359,9	1396,5	9964,1	1522	10448,3	1579,9

Πηγή:EUROSTAT

Η γενική εικόνα και των τεσσάρων κλάδων δείχνει ανοδική τάση στη συμβολή τους στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας. Όσον αφορά την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας παρουσιάζει ανάλογη τάση. Αντίστοιχα και στους νομούς υπάρχει η ανοδική πορεία της ΑΠΑ εκτός από μερικές εξαιρέσεις σε κάποιους νομούς και σε κάποιους κλάδους στους οποίους είτε υπάρχει μείωση της ΑΠΑ είτε αυξομειώνεται. Όπως και στην Περιφέρεια έτσι και στους νομούς οι κλάδοι της μεταποίησης και των κατασκευών έχουν τη μεγαλύτερη ΑΠΑ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία των Περιφερειακών Λογαριασμών (2003) της Στατιστικής Υπηρεσία, ο Νομός Θεσσαλονίκης κατέχει την πρώτη θέση στους τρεις κλάδους ενώ μόνο στον κλάδο των μεταλλείων – ορυχείων ο Νομός Χαλκιδικής παρουσιάζει τη μεγαλύτερη ΑΠΑ συμβάλλοντας με μεγάλο ποσοστό στην ΑΠΑ του κλάδου της Περιφέρειας. Το ποσοστό αυτό όμως κατά τη διάρκεια των ετών μειώνεται (83,15% το 1995 και 67,21% το 2001) ενώ αυξάνεται το ποσοστό στους υπόλοιπους νομούς. Σε τρεις κλάδους τη μικρότερη ΑΠΑ έχει ο Νομός Πιερίας εκτός από τον κλάδο των μεταλλείων – ορυχείων στον οποίο τη μικρότερη ΑΠΑ έχει ο Νομός Κιλκίς.

Στον κλάδο της μεταποίησης ο Νομός Θεσσαλονίκης παρουσιάζει τη μεγαλύτερη ΑΠΑ με μεγάλη συμβολή στην ΑΠΑ της Περιφέρειας που συνεχώς αυξάνεται (70,89% το 1995 και 77,74% το 2001). Τη μικρότερη ΑΠΑ παρουσιάζει ο Νομός Πιερίας. Στον κλάδο των επιχειρήσεων ηλεκτρισμού – ύδατος – αερίου και πάλι ο Νομός Θεσσαλονίκης έχει τη μεγαλύτερη ΑΠΑ με μεγάλη διαφορά από τους υπόλοιπους νομούς (48.232 εκατ. δρχ.), με μικρότερη αυτή του Νομού Πιερίας (3.212 εκατ. δρχ.). Στον κλάδο των κατασκευών ο Νομός Θεσσαλονίκης έχει τη μεγαλύτερη ΑΠΑ και πάλι με αρκετά

μεγάλη διαφορά από τους άλλους νομούς (420.462 εκατ. δρχ.). Τη μικρότερη ΑΠΑ έχει ο Νομός Πιερίας.

Παρακάτω, ο Πίνακας δείχνει τον αριθμό των επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα και τον κύκλο εργασιών τους σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ (Μητρώο επιχειρήσεων) για το 2002. Τα δεδομένα αποδεικνύουν το αναμενόμενο, την πρώτη θέση δηλαδή που κατέχει ο Νομός Θεσσαλονίκης στο σύνολο της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας όσον αφορά των αριθμό επιχειρήσεων και τον κύκλο εργασιών τους.

Πίνακας 11: Αριθμός Επιχειρήσεων Δευτερογενή Τομέα και Κύκλος Εργασιών ανά Νομό, 2002

	ΑΡ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	31.194	8.426,48
Νομός Ημαθίας	2.162	404,48
Νομός Θεσσαλονίκης	18.339	6.169,72
Νομός Κιλκίς	1.401	651,43
Νομός Πέλλης	2.247	363,44
Νομός Πιερίας	2.074	211,22
Νομός Σερρών	2.914	264,76
Νομός Χαλκιδικής	2.057	248,02

Πηγή: ΕΣΥΕ, Μητρώο Επιχειρήσεων 2002 & Ιδία επεξεργασία

Σύμφωνα με τα δεδομένα για την Περιφέρεια σχετικά με τους κλάδους του δευτερογενή τομέα σε διψήφιο βαθμό, τον μεγαλύτερο κύκλο εργασιών παρουσιάζουν η βιομηχανία τροφίμων και ποτών, η κατασκευή ειδών ένδυσης – κατεργασίας και βαφής γουναρικών και οι κατασκευές. Υπάρχουν βέβαια και κατηγορίες που ενώ έχουν αρκετά μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων δεν παρουσιάζουν τον ανάλογο κύκλο εργασιών (π.χ. κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού, κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.).

Στους παρακάτω πίνακες εμφανίζονται οι νέες επιχειρήσεις (μορφής Α.Ε. & Ε.Π.Ε.) στον τομέα της βιομηχανίας ανά νομό για την περίοδο 2000 – 2004. Όπως φαίνεται όλα τα έτη δημιουργήθηκαν νέες επιχειρήσεις, την περίοδο όμως 2002 – 2004 ο αριθμός των νέων εταιρειών μειώθηκε σημαντικά όπως επίσης και το αρχικό τους κεφάλαιο, συμπληρώνοντας την παρατήρηση που έγινε νωρίτερα για την κατάσταση της βιομηχανίας στη χώρα. Όσον αφορά την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας παρουσιάζει μια σταθερή πορεία δημιουργίας νέων επιχειρήσεων ενώ ο νομός με τις περισσότερες νέες επιχειρήσεις είναι ο Νομός Θεσσαλονίκης όπως φυσικά αναμενόταν, παρουσιάζοντας όμως κι αυτός μια γενική μείωση σε σχέση με το 2002. Αν και για το σύνολο της χώρας το 2004 υπήρξε μείωση στην Περιφέρεια δημιουργήθηκαν 97 νέες επιχειρήσεις σε σχέση με το 2003 που ιδρύθηκαν 96.

Πίνακας 12: Νέες μεταποιητικές επιχειρήσεις (Α.Ε. & Ε.Π.Ε.) 2000 – 2004

	2000		2001		2002		2003		2004	
	ΑΡ. ΕΤΑΙΡ.	ΑΡΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	ΑΡ. ΕΤΑΙΡ.	ΑΡΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	ΑΡ. ΕΤΑΙΡ.	ΑΡΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	ΑΡ. ΕΤΑΙΡ.	ΑΡΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	ΑΡ. ΕΤΑΙΡ.	ΑΡΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Σύνολο Χώρας	652	145.047	700	73.439	643	66.951	619	53.254	502	44.195
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	121	84.895	136	13.597	98	14.164	96	11.105	97	11.177
Νομός Ημαθίας	8	1.041.820	4	388.720	5	788.000	5	548.600	6	152.000
Νομός Θεσσαλονίκης	85	80.169.050	86	8.226.860	64	5.562.010	67	6.563.150	66	6.695.030
Νομός Κιλκίς	5	1.012.470	10	1.413.450	6	4.736.000	7	453.200	3	96.000
Νομός Πέλλης	5	780.630	9	913.750	6	1.322.000	2	310.000	8	3.069.900
Νομός Πιερίας	7	783.570	10	714.570	5	468.910	3	663.000	5	208.000
Νομός Σερρών	6	767.260	9	571.950	5	970.800	3	459.000	7	496.000
Νομός Χαλκιδικής	5	340.430	8	1.367.930	7	316.000	9	2.108.000	2	460.000

Πηγή: ICAP, Νέες επιχειρήσεις 2000-2004

Τα στοιχεία για τους κύριους κλάδους των νομών της ΠΚΜ δείχνουν ότι στους περισσότερους νομούς ο κυριότερος κλάδος με μεγαλύτερη αξία πωλήσεων είναι η βιομηχανία τροφίμων και ποτών, γεγονός που θα ανέμενε κανείς λόγω του ότι τα τρόφιμα αποτελούν είδος πρώτης ανάγκης κι επομένως το πρώτο σε πωλήσεις. Ο Νομός Θεσσαλονίκης κατατάσσει πρώτο σε αξία πωλήσεων τον κλάδο κατασκευής ειδών ένδυσης: κατεργασίας & βαφής γουναρικών (762,2 εκ. ευρώ) ενώ στο Νομό Σερρών ο κλάδος με τη μεγαλύτερη αξία πωλήσεων είναι οι κατασκευές (52,71 εκ. ευρώ).

Τριτογενής Τομέας

Ο τριτογενής τομέας στην Περιφέρεια εκτείνεται σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που, είτε έχουν ανάγκη αναπροσανατολισμού, όπως ο τουρισμός στον οποίο η Περιφέρεια έχει σημαντική δραστηριοποίηση, ή βρίσκονται σε φάση αξιοποίησης νέων ευκαιριών δυναμικής ανάπτυξης, όπως οι μεταφορές και τα συστήματα παροχής υπηρεσιών (υπηρεσίες προς επιχειρήσεις, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες υγείας – πρόνοιας κ.ά.).

Το ύψος της Ακαθάριστης Προστιθέμενη Αξία ανά κλάδο του Τριτογενή Τομέα όπως καταγράφεται από τους Περιφερειακούς Λογαριασμούς της ΕΣΥΕ για το 2003, εμφανίζει τη σαφή υπεροχή του Νομού Θεσσαλονίκης στην Περιφέρεια σε όλους τους κλάδους και δικαιολογείται απόλυτα με το σύνολο των υπηρεσιών και των γεωγραφικών πλεονεκτημάτων που διακρίνει τον Νομό. Ο κλάδος του τουρισμού συγκεντρώνεται στους νομούς Χαλκιδικής, Θεσσαλονίκης και Πιερίας. Μεγάλη προστιθέμενη αξία έχει ο κλάδος της Δημόσιας Διοίκησης στους υπόλοιπους νομούς της Περιφέρειας. Χαμηλή προσθετική αξία έχει ο κλάδος της υγείας και της κοινωνικής μέριμνας, ιδιαίτερα στο νομό του Κιλκίς. Οι νομοί Πιερίας και Σερρών εμφανίζονται ενισχυμένοι στους χρηματοπιστωτικούς και τραπεζικούς κλάδους.

Ο Πίνακας 13, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, αριθμεί το πλήθος των επιχειρήσεων του τριτογενούς τομέα στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Η διάρθρωση των επιχειρήσεων ανά Νομό παρουσιάζει πιο αναλυτικά τα χαρακτηριστικά της τοπικής οικονομίας των Νομών, με τις δραστηριότητες λιανικού και χονδρικού και λιανικού εμπορίου να συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων.

Πίνακας 13: Αριθμός επιχειρήσεων και κύκλος εργασιών αυτών (σε εκατομμύρια ευρώ) στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ανά κατηγορία οικονομικής δραστηριότητας 2002

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΡ.ΕΠΙΧ.	% στο σύνολο
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ, ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ Η ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	55.864	56,2%
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	15.913	16,0%
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	7.831	7,9%
ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	596	0,6%
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ, ΕΚΜΙΣΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	17.620	17,7%
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ: ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	117	0,1%
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	791	0,8%
ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	582	0,6%
Σύνολο Επιχειρήσεων	99.314	100,0%

Έντονη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν οι διεθνείς θαλάσσιες και εναέριες μεταφορές, καθώς επίσης και το εμπόριο αναδεικνύοντας τη Θεσσαλονίκη σε βασική πύλη των Βαλκανίων. Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας υπάρχει ο δεύτερος σε μέγεθος αερολιμένας της χώρας. Το 2004 διακινήθηκαν περίπου 2,5 εκατ. επιβάτες, ενώ ο αριθμός αυτός αναμένεται μεγαλύτερος το 2005. Το λιμάνι της Θεσσαλονίκης είναι το μεγαλύτερο σε χωρητικότητα στην Κεντρική Μακεδονία.

Παράλληλα με τους τομείς αυτούς, η πρωτεύουσα της Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, η οποία είναι και το δεύτερο μεγαλύτερο αστικό κέντρο της χώρας, παρουσιάζει μεγάλη ανάπτυξη στους τομείς των υπηρεσιών υγείας-πρόνοιας, εκπαίδευσης, έρευνας και ανάπτυξης, καθώς και των παραγωγικών υπηρεσιών.

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας αν και διαθέτει σημαντικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη πολύμορφης τουριστικής δραστηριότητας δεν έχει μέχρι στιγμής καταφέρει να επιτύχει κάποια τουριστική διαφοροποίηση. Αντιθέτως, κυριαρχεί ο παράκτιος μαζικός τουρισμός, με κύριες συνέπειες την εποχικότητα και την υπερεκμετάλλευση και υποβάθμιση των υφιστάμενων πόρων. Η παράκτια ζώνη της κεντρικής Μακεδονίας και κατά κύριο λόγο η Χαλκιδική και σε μικρότερο βαθμό η Πιερία, καθώς και οι ακτές της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλονίκης, είναι οι βασικοί χώροι υποδοχής αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών. Οι περιοχές αυτές συγκεντρώνουν το 85,8% των συνολικών διανυκτερεύσεων αλλοδαπών στην περιφέρεια. Παρά το γεγονός ότι πολλές περιοχές της Περιφέρειας διαθέτουν δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως χειμερινό, ορεινό (5 χιονοδρομικά κέντρα), αγροτουρισμό, πολιτιστικό, αρχαιολογικό (Χαλκιδική, Πέλλα, Θεσσαλονίκη) κ.λπ., δεν έχουν καταφέρει να αναπτύξουν σε σημαντικό βαθμό αυτές τις δραστηριότητες. Αντιθέτως, οι κύριες μορφές τουρισμού στην περιοχή αφορούν κυρίως τουρισμό διακοπών/αναψυχής για εκείνους που καταλήγουν σε ξενοδοχειακά καταλύματα και Campings.

Επίσης, στη Χαλκιδική και στη Θεσσαλονίκη, κυρίως λόγω των καλά οργανωμένων ξενοδοχειακών συγκροτημάτων, κυριαρχεί ο μαζικός τουρισμός (charters, δίκτυα ταξιδιωτικών πρακτορείων, ομαδικές μετακινήσεις). Τα σημαντικότερα προβλήματα του τουριστικού τομέα είναι η αδυναμία ευελιξίας του στην αντιμετώπιση των διακυμάνσεων της διεθνούς ζήτησης, η μονοσήμαντη ανάπτυξη μιας κατηγορίας ζήτησης (θερινού – διακοπών) και οι υποβαθμισμένες τουριστικές υπηρεσίες. Συνοπτικά μπορούμε να πούμε πως η Κεντρική Μακεδονία έχει δείξει σημεία δυναμισμού άνω του μέσου όρου της χώρας, σε ότι αφορά το ΑΕΠ, την απασχόληση, τις εξαγωγές. Ωστόσο τα στοιχεία αυτά θεωρούνται ασταθή, καθώς στηρίζονται σε ένα βιομηχανικό σύστημα όπου κυριαρχούν παραδοσιακοί κλάδοι, τυποποιημένα προϊόντα και ανειδίκευτη εργασία.

Μεγάλες & Ξένες Άμεσες Επενδύσεις στην ΠΚΜ

Στην Ελλάδα και με σκοπό την ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης οι Αναπτυξιακοί Νόμοι που έχουν θεσμοθετηθεί στο πρόσφατο παρελθόν (1262/82, 1892/90, 2601/98 και 3299/04) χωρίζουν την ελληνική επικράτεια σε ευρείες γεωγραφικές ζώνες κινήτρων και, ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξης τους, θεσπίζουν αντίστοιχα ποσοστά επιχορηγήσεων και ελαφρύνσεων, ώστε να κατευθυνθούν οι επενδύσεις κατά το δυνατόν στις περισσότερο αναπτυξιακά προβληματικές περιοχές της χώρας.

Διαχρονικά και σε σχέση με τους κατά χρονική περίοδο ισχύοντες Αναπτυξιακούς Νόμους στην Ελλάδα, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας κατατάσσεται στην περιοχή κινήτρων «μεσαίας» έντασης λόγω κυρίως της ιστορικά υψηλής συγκέντρωσης μεταποιητικών επιχειρήσεων στο Ν. Θεσσαλονίκης. Τα αποτελέσματα της πολιτικής κινήτρων όσον αφορά την κατανομή των επενδύσεων και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας από την υπαγωγή επενδυτικών σχεδίων που υλοποιούνται στην Κεντρική Μακεδονία στα πλαίσια των Αναπτυξιακών Νόμων είναι σημαντικά λαμβάνοντας υπόψη τη συγκέντρωση των διατεθειμένων επενδυτικών πόρων. Ειδικότερα, στα πλαίσια των Νόμων 1262/82 και 1892/90 αθροιστικά κατευθύνθηκαν οι ακόλουθοι πόροι και ενισχύθηκε η απασχόληση στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ως εξής:

- ❑ εγκεκριμένες επενδύσεις ίδρυσης, μετεγκατάστασης και εκσυγχρονισμού συνολικού ύψους 424,88 εκατ ευρώ, που αντιστοιχούν περίπου στο 16% του εθνικού συνόλου,
- ❑ επιχορηγήσεις συνολικού ύψους 100,44 εκατ. ευρώ, που αντιστοιχούν στο 13,38% του εθνικού συνόλου, και
- ❑ συνολικά ενισχύθηκε η δημιουργία 1043 νέων θέσεων εργασίας, που αντιστοιχούν στο 10,17% του εθνικού συνόλου.

Όπως προκύπτει από την χωρική κατανομή των επενδυτικών σχεδίων στα πλαίσια των Α.Ν. 1892/90 και 2601/98 που είναι γνωμοδοτικής δικαιοδοσίας του Ελληνικού Κέντρου Επενδύσεων (ΕΛΚΕ) είτε λόγω μεγάλου μεγέθους της επένδυσης (άνω των 15 εκατ. ευρώ), είτε λόγω του ότι αφορούν επενδύσεις άνω των 3 εκατ. ευρώ όπου τουλάχιστον το 50% της ίδιας συμμετοχής προέρχεται από κεφάλαια εξωτερικού, σε ποσοστό περίπου της τάξης του 16% του συνόλου των επενδύσεων με τα ανωτέρω χαρακτηριστικά για την χώρα την περίοδο μεταξύ 1996-2005 είχαν περιοχή εφαρμογής την Κεντρική Μακεδονία.

Πίνακας 14: Στοιχεία Μεγάλων & Άμεσων Ξένων Επενδύσεων με περιοχή εφαρμογής την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας 1996-2005

	Ελλάδα (κόστος σε εκατ.€)	Κεντρική Μακεδονία (κόστος σε εκατ.€)	% στο σύνολο της χώρας
1996	48,89	4,51	9,22%
1997	431,91	45,67	10,57%
1998	286,89	14,78	5,15%
1999	361,77	36,39	10,06%
2000	267,92	116,64	43,54%
2001	260,6	60,31	23,14%
2002	205,41	30,33	14,77%
2003	138,9	17,5	12,60%
2005	667,75	98,75	14,79%
Όρος 1996-2005	296,67	47,21	15,98%

Πηγή: Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων

Η Κεντρική Μακεδονία επωφελείται ήδη από την υλοποίηση σημαντικών πρωτοβουλιών για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Σημαντικό εργαλείο αποτελεί ο νέος επενδυτικός νόμος που εισάγει ένα συνεκτικό πλαίσιο ισχυρών κινήτρων και ενισχύει την ανάπτυξη τόσο των νέων, όσο και των παλαιών επιχειρήσεων, τον εκσυγχρονισμό τους, την προώθηση των νέων τεχνολογιών και της καινοτομίας, την απασχόληση και την ανάπτυξη της Περιφέρειας, καθώς εξαντλεί τα όρια που προβλέπει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τις κρατικές ενισχύσεις στην Περιφέρεια. Στους 14 πρώτους μήνες από την εφαρμογή του Ν. 3299/2004, δηλαδή μέχρι τα μέσα Μαΐου 2006, έχουν υποβληθεί στη ΔΙΣΑ της Περιφέρειας και στο ΥΠΟΙΟ 213 επενδυτικά σχέδια (11,55% επί συνόλου χώρας), ύψους 300 εκατομμυρίων ευρώ (8,57% επί συνόλου χώρας) και ήδη έχουν εγκριθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες 104 επενδυτικά σχέδια (9,9% επί συνόλου χώρας), ύψους 140 εκατομμυρίων ευρώ (8,58% επί συνόλου χώρας) που προβλέπουν τη δημιουργία 560 περίπου άμεσων θέσεων πλήρους απασχόλησης (10,23% επί συνόλου χώρας στις θέσεις αυτές δεν περιλαμβάνονται οι έμμεσες θέσεις εργασίας και τα πολλαπλασιαστικά οφέλη).

Περιφερειακοί Συντελεστές Καινοτομίας και Τεχνολογίας

Οι έννοιες καινοτομία και ανταγωνιστικότητα κυριαρχούν στον σύγχρονο διάλογο και προβληματισμό για την περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα, στην Ευρώπη των 25 αλλά και εκτός των ορίων της Ένωσης, γιατί το περιεχόμενο τους αποτυπώνει με τον πλέον κρυστάλλινο τρόπο την βασική πρόκληση των καιρών μας, δηλαδή την επίτευξη διατηρήσιμης ανάπτυξης στα πλαίσια λειτουργίας του παγκοσμιοποιημένου οικονομικού περιβάλλοντος. Η εθνική ή αναπτυξιακή ανταγωνιστικότητα ειδικότερα - σύμφωνα με τον ορισμό του ΟΟΣΑ - είναι ο βαθμός στον οποίο ένα κράτος ή ακόμα και ένα δομικό συστατικό του όπως είναι η Περιφέρεια, υπό δικαίες συνθήκες ελεύθερου εμπορίου, μπορεί να παράγει προϊόντα τα οποία ικανοποιούν τις διεθνείς αγορές ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζει τη μακροπρόθεσμη διατήρηση και αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων των πολιτών του.

Καινοτομία από την άλλη είναι η μετουσίωση των γνώσεων και ιδεών που αναπτύσσονται σε πανεπιστημιακά ιδρύματα, ερευνητικά ινστιτούτα και εργαστήρια τεχνολογίας σε πρακτικές εφαρμογές, δηλαδή αυτό που ονομάζουμε «αποτελεσματική παραγωγή αγαθών». Αποτελεί δε ένα εγχείρημα το οποίο κυρίως η επιχείρηση και πολύ λιγότερο το κράτος μπορεί να φέρει σε πέρας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, διότι η επιχείρηση είναι αυτή που διαθέτει ισχυρό κίνητρο:

- ❑ να αφουγκράζεται συνεχώς την αγορά και να προβλέπει τις ανάγκες της,
- ❑ να αποτολμά την παραγωγή νέων προϊόντων και νέες μεθόδους παραγωγής και
- ❑ να διακινδυνεύει εκείνη πρώτη, λαμβάνοντας υπόψη την πιθανότητα αποτυχίας των πρωτοβουλιών της.

Οι δύο έννοιες είναι αλληλένδετες καθότι, όπως στοιχειοθετείται από την πλούσια διεθνή μελετητική εμπειρία, η τοπική διάσταση της τεχνολογικής προόδου και εκμετάλλευσης της γνώσης και ιδιαίτερα οι ρυθμοί σχηματισμού και παγίωσης της ικανότητας διάχυσης των καινοτομιών μεταξύ επιχειρήσεων συγκαταλέγονται στους πιο σπουδαίους από τους παράγοντες που προωθούν την αναπτυξιακή ανταγωνιστικότητα σε περιφερειακό επίπεδο. Ο λόγος που η καινοτομία ωφελεί καίρια είναι γιατί βοηθά στην ανανέωση και επαναπροσδιορισμό των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων μιας περιοχής όταν το συγκριτικό πλεονέκτημα της έχει ήδη ή απλά τείνει να απολεσθεί με δεδομένους τους ραγδαίους ρυθμούς που επιβάλει η παγκοσμιοποιημένη οικονομία. Η καινοτομία βέβαια δεν έρχεται ή δεν προκύπτει από το πουθενά, είναι θέμα επένδυσης και εδώ ο ρόλος του κράτος ως προαγωγού της έρευνας και της γνώσης είναι καθοριστικός.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αξιολογεί το επίπεδο και των διαχρονικών τάσεων της καινοτομίας με τη κατάρτιση των Ευρωπαϊκών Πινάκων Αποτελεσμάτων για την Καινοτομία (European Innovation Scoreboards) σε ετήσια βάση. Η αξιολόγηση είναι εφικτή μέσω της χρήσης σειράς ποσοτικών δεικτών που θεωρούνται κατάλληλοι για την μέτρηση των επιμέρους συντελεστών που συμβάλουν στην καινοτομία (π.χ.: αριθμός απασχολούμενων σε υπηρεσίες έντασης γνώσης επιστήμης και τεχνολογίας, συνολικές δαπάνες Έρευνας και Ανάπτυξης, κ.λπ.). Τα πλέον διαθέσιμα στοιχεία για την καινοτομία σε περιφερειακό επίπεδο περιέχονται στον Πίνακα Αποτελεσμάτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το έτος 2003⁴.

Στον Ευρωπαϊκό Πίνακα Αποτελεσμάτων για την Καινοτομία (ΕΠΑΚ) του 2003 ορίζονται τρεις σύνθετοι δείκτες επίδοσης των ευρωπαϊκών περιφερειών:

- ❑ **Περιφερειακός Εθνικός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας (ΠΕΣΔΚ) - Regional National Summary Innovation Index (RNSII).** Ορίζεται ως η σχετική κλίμακα του δείκτη μίας Περιφέρειας ως προς την Περιφέρεια με την καλύτερη επίδοση της χώρας. Η τιμή του δείκτη κάθε Περιφέρειας υπολογίζεται με την στάθμιση 13 επιμέρους συντελεστών της καινοτομίας.
- ❑ **Περιφερειακός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας (ΠΣΔΚ) - Regional Summary Innovation Index (RSII).** Ορίζεται ως η σχετική κλίμακα του δείκτη μίας Περιφέρειας ως προς την Περιφέρεια με την καλύτερη επίδοση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).
- ❑ **Φανερός Περιφερειακός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας (ΦΠΣΔΚ) - Revealed Regional Summary Innovation Index (RRSII).** Προκύπτει ως μέσος όρος των δεικτών ΠΕΣΔΚ και ΠΣΔΚ. Ο υπολογισμός της τιμής του δείκτη είναι σχεδιασμένος ώστε να εντοπίζει τους «ηγέτες» σε τοπικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τόσο την σχετική επίδοση της Περιφέρειας εντός της ΕΕ, όσο και εντός της χώρας. Ωστόσο είναι προφανές ότι Περιφέρειες σε χώρες υψηλής επίδοσης εμφανίζουν καλύτερα αποτελέσματα όταν συγκρίνονται άμεσα με Περιφέρειες από χώρες με λιγότερο υψηλές επιδόσεις.

⁴ European Commission, (2003)

Στον Πίνακα 15 που ακολουθεί, ο οποίος παρουσιάζεται στον **ΕΠΑΚ 2003**, η Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας κατατάσσεται στην δεύτερη θέση σύμφωνα με τον ΠΕΣΔΚ και τον ΠΣΔΚ, σε σύνολο 13 ελληνικών Περιφερειών. Ερμηνεύοντας τις τιμές που δίνονται στον Πίνακα η απόδοση της Κεντρικής Μακεδονίας ως προς την καινοτομία βρίσκεται στο 62% της υψηλότερης επίδοσης της Ελλάδας και στο 15% της υψηλότερης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πίνακας 15. Περιφερειακές επιδόσεις στην Καινοτομία (2003)

	ΠΕΣΔΚ	ΠΣΔΚ	ΦΠΣΔΚ
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	0,37	0,04	0,21
Κεντρική Μακεδονία	0,62	0,15	0,39
Δυτική Μακεδονία	0,16	0,03	0,10
Θεσσαλία	0,22	0,05	0,14
Ηπειρος	0,29	0,09	0,19
Στερεά Ελλάς	0,20	0,01	0,11
Ιόνια Νησιά	0,00	0,00	0,00
Δυτική Ελλάς	0,56	0,09	0,33
Πελοπόννησος	0,26	0,02	0,14
Αττική	1,00	0,21	0,61
Βόρειο Αιγαίο	0,25	0,09	0,17
Νότιο Αιγαίο	0,29	0,02	0,16
Κρήτη	0,31	0,03	0,17

Πηγή: EUROPEAN INNOVATION SCOREBOARD 2003

Σημαντικός παράγοντας για την αύξηση της παραγωγικότητας σε όλους τους τομείς και κλάδους παραγωγής αποτελεί η Έρευνα και Ανάπτυξη (Ε&Α) ως μέσο παραγωγής νέας και εφαρμόσιμης γνώσης που βελτιώνει τις διαδικασίες παραγωγής, σχεδίασης και διάθεσης προϊόντος, κλπ. Για τον λόγο αυτό είναι κύρια προτεραιότητα για την Ε.Ε. και την Ελλάδα η ενθάρρυνση όλων των φορέων του δημοσίου και των ιδιωτικών επιχειρήσεων να αυξήσουν τις δαπάνες τους αλλά και το στελεχιακό δυναμικό που διατίθεται για Ε&Α. Στον Πίνακα 16 παρουσιάζονται οι δαπάνες και το ανθρώπινο δυναμικό Ε&Α ανά οργανική πηγή προέλευσης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και ο αριθμός των εγκεκριμένων πατέντων υψηλής τεχνολογίας ανά εκατομμύριο κατοίκους.

Διαπιστώνεται με βάση την ανωτέρω διαθέσιμη στατιστική πληροφόρηση ότι πέραν της αναμενόμενης συγκέντρωσης δυναμικού και πόρων Ε&Α στις δύο μητροπολιτικές Περιφέρειες, υπάρχει σημαντική διάχυση των συντελεστών της Ε&Α στις λοιπές Περιφέρειες η οποία συνδέεται με την λειτουργία διοικητικών αρχών, καθώς και πανεπιστημιακών και ερευνητικών ιδρυμάτων κατά περιοχή. Ωστόσο η παραγωγή Ε&Α δεν διαχέεται με τον ίδιο τρόπο, όπως προκύπτει από την συγκέντρωση των εγκεκριμένων πατέντων υψηλής τεχνολογίας σε πέντε μόνο Περιφέρειες, της Κρήτης, της Αττικής, της Δυτικής Ελλάδας, της Κεντρικής Μακεδονίας και της Πελοποννήσου.

Πίνακας 16 Περιφερειακή κατανομή συντελεστών Έρευνας & Ανάπτυξης

Γεωγραφική Ενότητα	Πατέντες υψηλής τεχνολογίας 2002 Πλήθος ανά ένα εκατομ- μύριο κατοίκους	Ανθρώπινο δυναμικό Ε&Α ανά τομέα 2003				Δαπάνες Ε&Α σε εκατ. ΜΑΔ ανά τομέα 2003			
		Ιδιωτικές Επιχειρήσεις	Δημόσια Διοίκηση	ΑΕΙ-ΤΕΙ	Μη- κερδοσκο- πικοί Οργανισμοί	Ιδιωτικές Επιχειρήσεις	Δημόσια Διοίκηση	ΑΕΙ-ΤΕΙ	Μη- κερδοσκο- πικοί Οργανισμοί
ΕΕ-25		1.262.484	374.451	1.114.355	30.202	112.919,5	24.115,1	39.684,6	2.296,2
ΕΕ-15		1.211.882	313.662	974.306	29.179	110.113,8	22.089,7	38.037,5	2.265,1
Νέα Κράτη-Μέλη		50.602	60.788	140.049	1.023	2.805,7	2.025,5	1.647,1	31,1
Ευρωζώνη (ΕΥΡ-12)		931.311	278.800	746.460	18.622	82.195,5	18.767,3	29.127,1	1.285,8
Ελλάδα	1,39	12.808	9.148	35.088	213	356,1	246,8	568,3	11,4
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη			277	1.321	:		3,48	22,95	:
Κεντρική Μακεδονία	1,14		1.174	7.172	26		27,10	106,69	1,754
Δυτική Μακεδονία			118	338	:		1,88	5,16	:
ΜΠ Μακεδονίας-Θράκης		2.636	1.569	8.831	26	67,3	32,46	134,81	1,754
Θεσσαλία			282	2.102	:		2,59	23,6	:
Ήπειρος			127	1.746	:		2,03	27,9	:
Στερεά Ελλάδα			273	24	:		1,43	0,2	:
ΜΠ Ηπείρου-Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας			682	3.872			6,05	51,72	
Ιόνια Νησιά			98	217	:		0,3	3,3	
Δυτική Ελλάς	2,02		457	3.377	:		7,0	67,7	
Πελοπόννησος	0,56		436	36	11		1,8	0,5	0,709
ΜΠ Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων		434	991	3.630	11	13,35	9,11	71,47	0,709
Αττική	2,48	9.626	4.497	14.644	176	272,79	153,99	248,1	8,895
ΜΠ Αττικής		9.626	4.497	14.644	176	272,79	153,99	248,1	8,895
Βόρειο Αιγαίο			166	621	:		0,57	11,4	:
Νότιο Αιγαίο			321	265	:		0,82	4,9	:
Κρήτη	2,51		922	3.225	:		43,82	45,8	:
ΜΠ Αιγαίου-Κρήτης		112	1.409	4.111	0	2,675	45,21	62,16	

Πηγή: New Cronos, Eurostat 2005

Περιφερειακή Αγορά Εργασίας

Ανάλογης σημασίας με την παραγωγική διάρθρωση για το επίπεδο του παραγόμενου προϊόντος και την αναπτυξιακή επίδοση, είναι ο βαθμός αξιοποίησης των ανθρωπίνων πόρων σε κάθε Περιφέρεια. Ο Πίνακας 17 παρουσιάζει για το έτος 2003 τον εν δυνάμει οικονομικά ενεργό πληθυσμό⁵, την υποκατηγορία που ενδιαφέρει ιδιαίτερα από την άποψη της αναθεωρημένης Στρατηγικής της Λισσαβόνας (ηλικιακή κατηγορία 15-64 ετών), καθώς και στοιχεία του έτους 2004 για τα μεγέθη της απασχόλησης και της ανεργίας που αποτελούν ειδικούς στόχους – κριτήρια της Στρατηγικής της Λισσαβόνας.

Το «ποσοστό απασχόλησης», οριζόμενο ως το ποσοστό των απασχολουμένων ηλικίας 15 – 64 ετών επί του πληθυσμού 15 – 64 ετών, ανέρχονταν στο 59,6% στο σύνολο της χώρας ενώ το ποσοστό για την ΠΚΜ ήταν 57%. Ο μεγαλύτερος αριθμός απασχολουμένων συναντάται στην Αττική και ακολουθεί η Κεντρική Μακεδονία και μετά η Θεσσαλία. Ο χαμηλότερος αριθμός απασχολουμένων φαίνεται στο Βόρειο Αιγαίο και έπειτα στα Ιόνια Νησιά και στη Δυτική Μακεδονία. Όσον αφορά το ποσοστό απασχόλησης 15 – 64 ετών η κατάταξη παρουσιάζεται διαφορετική. Τα μεγαλύτερα ποσοστά απασχόλησης παρουσιάζονται στην Κρήτη (65,3%), στην Πελοπόννησο (62,6%) και στο Νότιο Αιγαίο (62,1%). Το χαμηλότερο ποσοστό απασχόλησης εμφανίζεται στη Δυτική Μακεδονία (53,9%), στη Δυτική Ελλάδα (55,4%) και στο Βόρειο Αιγαίο (56%). Η ΠΚΜ βρίσκεται στην 9η θέση με ποσοστό απασχόλησης 57%.

Ο ρυθμός αύξησης του συνόλου της απασχόλησης στη Κεντρική Μακεδονία είναι χαμηλότερος από τον αντίστοιχο στο σύνολο της χώρας, ενώ οι κυριότερες διαφοροποιήσεις παρατηρούνται στην τάση του μεγαλύτερου ρυθμού αύξησης των ευέλικτων μορφών της προσωρινής και μερικής απασχόλησης η οποία προέρχεται από την απασχόληση των γυναικών, την μεγαλύτερη μείωση των αυτοαπασχολούμενων ανδρών, και τον μεγαλύτερο ρυθμό μείωσης των βοηθών πλήρους απασχόλησης στην οικογενειακή επιχείρηση. Η γυναικεία απασχόληση εμφανίζει χαμηλότερο ρυθμό αύξησης της απασχόλησης πλήρους και αορίστου χρόνου από τον αντίστοιχο στο σύνολο της χώρας, μεγαλύτερη αναλογία και ρυθμό αύξησης των απασχολούμενων μερικής απασχόλησης¹⁵, και ταχύτερο ρυθμό μείωσης των βοηθών πλήρους απασχόλησης σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας.

Πίνακας 18: Μεγέθη Αγοράς Εργασίας Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας 2001-2005

Ποσοστό ανεργίας, πληθυσμός εργατικού δυναμικού και ανεργία 2001-2005									
ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ		ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ				ΑΝΕΡΓΟΙ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ
	ΧΙΛ. ΑΤΟΜΑ	(%) ΕΤΑΒΟΛΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜ. ΕΤΟΥΣ	ΧΙΛ. ΑΤΟΜΑ		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜ. ΕΤΟΥΣ		ΧΙΛ. ΑΤΟΜΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΡΟΗΓ. ΕΤΟΥΣ	
			ΣΥΝΟΛΟ	ΜΙΣΘΩΤΟΙ					
2001	758,9	0,3	699,5	399	0,4	1,3	86,4	-0,7	11
2002	789,7	0,5	698,9	402,3	-0,1	0,8	90,8	5	11,5
2003	816,4	3,4	732,2	420,5	4,8	4,5	84,2	-7,2	10,3
2004	818,8	0,03	719,2	441,7	-	-	99,6		12,2
2005	822,5	0,5	731,5	451	1,7	2,1	91	-8,6	11,1

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2005

Πίνακας 19: Ροές Απασχόλησης στον Ιδιωτικό Τομέα (2001-2005)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΑΝΑΓΓΕΛΙΕΣ ΠΡΟΣΛΗΨΗΣ		ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ		ΟΙΚΙΟΘΕΛΕΙΣ ΑΠΟΧΩΡΗΣΕΙΣ		ΚΑΘΑΡΗ ΔΙΑΦΟΡΑ (ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ)
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	(%) ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜ. ΕΤΟΥΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	(%) ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜ. ΕΤΟΥΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	(%) ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜ. ΕΤΟΥΣ	
2001	180.409	8,9	130.428	10	57.698	16,5	-7.717
2002	192.595	6,8	127.930	-19	58.132	0,8	6.533
2003	192.339	-0,1	128.592	0,5	59.239	1,9	4.508
2004	195.320	1,5	135.274	5,2	61.396	3,6	-1.350
2005	192.260	-1,6	134.775	-0,4	59.695	-2,8	-2.210

Πηγή: ΟΑΕΔ, 2005

⁵ Ως εν δυνάμει οικονομικά ενεργός πληθυσμός ορίζεται ο πληθυσμός ηλικίας 15-ετών-και άνω.

Πίνακας 17: Περιφερειακοί δείκτες απασχόλησης & ανεργίας

Γεωγραφική Ενότητα	Εν δυνάμει οικονομικά ενεργός πληθυσμός 2003 (χιλ.)	Εν δυνάμει οικονομικά ενεργός πληθυσμός ηλικίας 15-64 ετών 2003		2004				% μακρο- χρόνιας ανεργίας 2003 (επί των ανέργων)
		(χιλ.)	% συμμετοχής στη χώρα	% απασχό- λησης (15-64 ετών)	% απασχό- λησης γυναικών (15- 64 ετών)	% απασχό- λησης ηλικιωμένων (55-64 ετών)	% ανεργίας	
ΕΕ-25	376.696,7	-		63,1	55,5	40,9	9,2	45,1
ΕΕ-15	315.482,0	-		64,5	56,6	42,4	8,2	41,77
Νέα Κράτη-Μέλη	-	-		56	50,2	32,3	14,3	54,51
Ευρωζώνη (ΕΥΡ-12)	-	-		62,7	54,2	38,5	9,1	45
Ελλάδα	9.153,0	7.467,8	100,00%	59,4	45,2	39,4	10,5	55,04
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	485,6	399,5	5,35%	59,4	46,3	44,8	13,2	49,67
Κεντρική Μακεδονία	1.527,9	1.293,3	17,30%	56,9	41,9	37,5	12,2	57,62
Δυτική Μακεδονία	235,0	191,5	2,60%	53,3	38,3	34,5	16,6	60,77
ΜΠ Μακεδονίας-Θράκης	2.248,5	1.884,3	25,25%					56,44
Θεσσαλία	603,1	484,6	6,49%	60,9	46,2	46,0	9,8	59,38
Ηπείρος	284,9	220,5	3,00%	57,7	43,3	43,4	11,2	61,73
Στερεά Ελλάς	477,9	368,3	4,90%	57,2	39,9	36,5	12,8	63,68
ΜΠ Ηπείρου-Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας	1.365,9	1.073,4	14,39%					61,28
Ιόνια Νησιά	180,0	139,9	1,90%	61,1	47,0	43,0	11,4	31,53
Δυτική Ελλάς	576,2	483,3	6,47%	55,6	39,2	37,8	12,5	68,35
Πελοπόννησος	532,5	384,2	5,10%	62,1	46,6	45,6	9,2	53,62
ΜΠ Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων	1.288,7	1.007,4	13,47%					56,06
Αττική	3.344,9	2.767,2	37,10%	60,8	48,1	35,8	9,1	56,9
ΜΠ Αττικής	3.344,9	2.767,2	37,10%	60,8	48,1	35,8	9,1	56,9
Βόρειο Αιγαίο	177,7	130,7	1,70%	56,4	37,2	35,6	9,3	58,87
Νότιο Αιγαίο	245,7	206,4	2,80%	60,4	42,1	42,9	8,7	16,86
Κρήτη	481,7	398,5	5,34%	64	52,2	52,9	7,7	32,6
ΜΠ Αιγαίου-Κρήτης	905,1	735,6	9,84%	61,7	46,8	46,8	8,2	30,42

Πηγή: New Cronos, Eurostat 2005

Πίνακας 20: Τομεακή Διάρθρωση της Απασχόλησης στις Περιφέρειες (2004)

Γεωγραφική Ενότητα 2004	Πρωτογενής Τομέας			Δευτερογενής Τομέας			Τριτογενής Τομέας			Διαφορά Συμμετοχής στη Περιφέρεια Σωρευτικής Περιόδου 1999-2004		
	(χιλ)	% συμμετοχής		(χιλ)	% συμμετοχής		(χιλ)	% συμμετοχής		Πρωτογενής Τομέας	Δευτερογενής Τομέας	Τριτογενής Τομέας
		στη Χώρα	στη Περιφέρεια		στη Χώρα	στη Περιφέρεια		στη Χώρα	στη Περιφέρεια			
ΕΕ-25	9.746,3		5,04%	53.905,7		27,88%	129.718,1		67,08%			
Ελλάδα	544,0	100,00%	12,61%	967,2	100,00%	22,42%	2.802,0	100,00%	64,96%	-5,31%	-0,43%	5,74%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	62,7	11,53%	27,43%	47,3	4,89%	20,69%	118,6	4,23%	51,88%	-10,18%	0,00%	10,14%
Κεντρική Μακεδονία	97,6	17,94%	13,57%	173,3	17,92%	24,09%	448,4	16,00%	62,34%	-5,24%	-1,69%	6,94%
Δυτική Μακεδονία	17,8	3,27%	17,64%	33,9	3,50%	33,60%	49,2	1,76%	48,76%	-3,75%	1,57%	2,18%
ΜΠ Μακεδονίας-Θράκης	178,1	32,74%	16,98%	254,5	26,31%	24,27%	616,2	21,99%	58,75%			
Θεσσαλία	71,8	13,20%	24,33%	61,4	6,35%	20,81%	161,9	5,78%	54,86%	-6,91%	0,31%	6,56%
Ήπειρος	23,6	4,34%	18,83%	27,2	2,81%	21,71%	74,5	2,66%	59,46%	-4,60%	-0,11%	4,79%
Στερεά Ελλάς	36,1	6,64%	17,49%	62,3	6,44%	30,18%	108,0	3,85%	52,33%	-6,84%	0,34%	6,50%
ΜΠ Ηπείρου-Θεσσαλίας- Στερεάς Ελλάδας	131,5	24,17%	20,98%	150,9	15,60%	24,07%	344,4	12,29%	54,95%			
Ιόνια Νησιά	13,8	2,54%	16,14%	12,6	1,30%	14,74%	59,1	2,11%	69,12%	-9,81%	-1,33%	10,90%
Δυτική Ελλάς	62,6	11,51%	23,87%	48,6	5,02%	18,54%	151,0	5,39%	57,59%	-10,41%	0,52%	9,88%
Πελοπόννησος	70,4	12,94%	29,68%	44,0	4,55%	18,55%	122,8	4,38%	51,77%	-8,07%	1,61%	6,42%
ΜΠ Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων	146,8	26,99%	25,10%	105,2	10,88%	17,99%	332,9	11,88%	56,92%			
Αττική	10,9	2,00%	0,68%	380,6	39,35%	23,60%	1.221,2	43,58%	75,72%	-0,50%	-1,21%	1,71%
ΜΠ Αττικής	10,9	2,00%	0,68%	380,6	39,35%	23,60%	1.221,2	43,58%	75,72%			
Βόρειο Αιγαίο	11,8	2,17%	17,20%	10,6	1,10%	15,45%	46,2	1,65%	67,35%	-5,03%	-2,74%	7,62%
Νότιο Αιγαίο	10,1	1,86%	8,53%	24,5	2,53%	20,69%	83,8	2,99%	70,78%	-1,13%	-0,85%	2,07%
Κρήτη	54,7	10,06%	21,64%	40,9	4,23%	16,18%	157,2	5,61%	62,18%	-10,49%	2,14%	8,36%
ΜΠ Αιγαίου-Κρήτης	76,6	14,08%	17,42%	76,0	7,86%	17,28%	287,2	10,25%	65,30%			

(Πηγή: New Cronos, Eurostat 2005)

Η δεύτερη σε μέγεθος πληθυσμού Περιφέρεια της χώρας κατατάσσεται δεύτερη και σύμφωνα με τον αριθμό των ανέργων της (όπως ίσχυε και με τα στοιχεία του 2003). Έχει το έβδομο υψηλότερο ποσοστό ανεργίας για τους άνδρες (7,1%) και το έκτο υψηλότερο ποσοστό ανεργίας για τις γυναίκες (18,9%). Κατατάσσεται όγδοη σύμφωνα με το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας στο σύνολο των ανέργων της περιφέρειας (57,62%). Στην περιφέρεια αυτή το ποσοστό ανεργίας των ανδρών και των γυναικών είναι υψηλότερα των μέσων ποσοστών ανεργίας ανδρών και γυναικών. Το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας των ανδρών είναι υψηλότερο του μέσου όρου της χώρας ενώ το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας των γυναικών είναι χαμηλότερο του αντίστοιχου ποσοστού για το σύνολο της χώρας. Το ποσοστό ανεργίας των ατόμων 20-24 ετών είναι υψηλότερο του μέσου όρου ενώ το ποσοστό ανεργίας των ατόμων 45-64 ετών είναι περίπου όσο και το μέσο ποσοστό ανεργίας για την ομάδα αυτή. Η κατάσταση που επικρατεί στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας όσον αφορά στο μέγεθος της ανεργίας είναι αρκετά δυσμενέστερη συγκριτικά με το μέσο όρο της χώρας.

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Κεντρικής Μακεδονίας ανέρχεται σε 1.293,3 χιλ άτομα και οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα σε 97.600 (13,57% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού).

Χαρακτηριστικό της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα (γεωργία-κτηνοτροφία) είναι η κεκρυμμένη ανεργία (disguised unemployment) που οφείλεται στην εποχιακή διακύμανση των απαιτήσεων σε εργασία του τομέα (κυρίως στη φυτική παραγωγή). Συγχρόνως, τα σχετικά υψηλά ποσοστά των απασχολούμενων στη γεωργία υποδεικνύουν ότι η γεωργοκτηνοτροφία δεν μπορεί από μόνη της να εξασφαλίσει την πλήρη απασχόληση όσων συνδέονται με τον πρωτογενή τομέα, γι' αυτό σε περιοχές όπου δημιουργούνται εναλλακτικές πηγές απασχόλησης και εισοδήματος παρουσιάζεται η πολυδραστηριότητα μέλους ή μελών της γεωργικής οικογένειας.

Τα στοιχεία για την απασχόληση παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τους κλάδους του δευτερογενή τομέα. Οι κλάδοι που έχουν τη μεγαλύτερη ΑΠΑ (μεταποίηση, κατασκευές) απασχολούν και περισσότερα άτομα συγκριτικά με τους άλλους δύο κλάδους. Στην απασχόληση του τριτογενούς τομέα θα πρέπει να συμπεριληφθούν και τα είδη της απασχόλησης καθώς οι κλάδοι όπως το εμπόριο και ο τουρισμός χαρακτηρίζονται ιδιαίτερα από συγκεκριμένες μορφές απασχόλησης:

- ❑ **Η άμεση απασχόληση.** Αυτός ο τύπος απασχόλησης στον κυρίως τουριστικό τομέα περιλαμβάνει όλα τα άτομα που εργάζονται στα τουριστικά καταλύματα, τα μεταφορικά μέσα, τα εστιατόρια και κέντρα αναψυχής, τη διοίκηση του τουρισμού, την τουριστική εκπαίδευση, τα καταστήματα λαϊκής τέχνης, τα γραφεία ταξιδιών, τα γραφεία ξεναγών κλπ.
- ❑ **Η έμμεση απασχόληση.** Το είδος της απασχόλησης αφορά τις επιχειρήσεις που προμηθεύουν με τα αγαθά και τις υπηρεσίες που έχουν ανάγκη κάποιοι κλάδοι του τριτογενούς τομέα όπως ο τουρισμός και η υγεία. Ως εκ τούτου, θεωρούνται ως έμμεση απασχόληση οι θέσεις εργασίας που οφείλονται στην τουριστική δραστηριότητα και ανήκουν στον κλάδο των κατασκευών, της χειροτεχνίας, της γεωργίας κλπ.
- ❑ **Η απορρέουσα απασχόληση.** Αυτή απορρέει από τις δαπάνες των διεθνών συναλλαγών οι οποίες δημιουργούν πρόσθετα εισοδήματα στον τοπικό πληθυσμό που εμπλέκεται άμεσα στην τουριστική δραστηριότητα. Συνεπώς, δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας οι οποίες αποσκοπούν να ικανοποιήσουν τις νέες ανάγκες που εμφανίστηκαν χάρη στον τουρισμό (δημόσιες υπηρεσίες, υγεία, εκπαίδευση, κλπ.).

Όσον αφορά το εκπαιδευτικό επίπεδο των απασχολούμενων (15+) σε εθνικό επίπεδο ο ένας στους τέσσερις περίπου απασχολούμενους δεν έχει εκπαίδευση πέραν του δημοτικού με αρκετές διακυμάνσεις όμως σε επίπεδο περιφέρειας. Ως προς το ποσοστό των απασχολούμενων με υψηλή μόρφωση (κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου και κάτοχοι πτυχίου ανωτάτων σχολών), οι διαφοροποιήσεις ανάμεσα στις περιφέρειες είναι σημαντικές. Το χαμηλότερο ποσοστό υψηλά μορφωμένων εμφανίζεται στο Νότιο Αιγαίο, τα Ιόνια Νησιά και την Ανατολική Μακεδονία – Θράκη. Η ΠΚΜ έχει το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό (15,1%) μετά από την Αττική (20,3%) και ακολουθούν το

Βόρειο Αιγαίο (12,1%) και η Ήπειρος (13,26%). Στην ΠΚΜ το μεγαλύτερο ποσοστό του ανθρώπινου δυναμικού έχει απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης (51,44%).

Διαπιστώνεται με βάση τα παρακάτω στοιχεία ότι 65% των αποφοίτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συγκεντρώνεται στις δύο μητροπολιτικές Περιφέρειες, Αττική και Κεντρική Μακεδονία, με συνέπεια να δημιουργείται ένα έντονο πρότυπο χωρικής εγκατάστασης του ανθρωπίνου κεφαλαίου της χώρας. Στις υπόλοιπες 11 Περιφέρειες της χώρας, σχεδόν τα 2/3 του ανθρωπίνου δυναμικού εντάσσονται στην κατηγορία πρωτοβάθμιας και γυμνασιακής εκπαίδευσης χωρίς να είναι σαφές, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, εάν στερούνται ακόμη και των βασικών γνωστικών δεξιοτήτων.

Πίνακας 21: Μορφωτικό επίπεδο ανθρώπινου δυναμικού στις Περιφέρειες (2004)

Γεωγραφική Ενότητα 2004	Πρωτοβάθμια & Γυμνασιακή Εκπαίδευση			Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση			Τριτοβάθμια Εκπαίδευση		
	(χιλ)	% συμμετοχής		(χιλ)	% συμμετοχής		(χιλ)	% συμμετοχής	
		στη Χώρα	στη Περιφέρεια		στη Χώρα	στη Περιφέρεια		στη Χώρα	στη Περιφέρεια
ΕΕ-25	140.847,5		39,1%	155.879,8		43,3%	63.469,4		17,6%
ΕΕ-15	123.647,7		41,2%	120.504,6		40,2%	55.860,8		18,6%
Νέα Κράτη-Μέλη	17.199,8		28,6%	35.375,2		58,8%	7.608,6		12,6%
Ευρωζώνη (ΕΥΡ-12)	115.106,2		45,6%	93.731,5		37,1%	43.637,9		17,3%
Ελλάδα	4.476,6	100,0%	49,8%	3.153,9	100,0%	35,1%	1.360,7	100,0%	15,1%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	295,1	6,6%	60,6%	142,2	4,5%	29,2%	50,0	3,7%	10,3%
Κεντρική Μακεδονία	798,4	17,8%	51,0%	532,5	16,9%	34,0%	235,8	17,3%	15,1%
Δυτική Μακεδονία	148,0	3,3%	61,6%	67,4	2,1%	28,1%	24,7	1,8%	10,3%
ΜΠ Μακεδονίας-Θράκης	1.241,5	27,7%	54,1%	742,1	23,5%	32,3%	310,5	22,8%	13,5%
Θεσσαλία	350,7	7,8%	58,5%	175,4	5,6%	29,3%	73,5	5,4%	12,3%
Ηπείρος	168,4	3,8%	60,0%	75,4	2,4%	26,9%	37,0	2,7%	13,2%
Στερεά Ελλάς	282,2	6,3%	61,0%	138,3	4,4%	29,9%	41,8	3,1%	9,0%
ΜΠ Ηπείρου-Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας	801,3	17,9%	59,7%	389,1	12,3%	29,0%	152,3	11,2%	11,3%
Ιόνια Νησιά	113,8	2,5%	62,8%	53,4	1,7%	29,5%	14,0	1,0%	7,7%
Δυτική Ελλάδα	336,6	7,5%	57,1%	185,7	5,9%	31,5%	66,7	4,9%	11,3%
Πελοπόννησος	303,6	6,8%	61,0%	140,3	4,4%	28,2%	54,1	4,0%	10,9%
ΜΠ Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων	754,0	16,8%	59,5%	379,4	12,0%	29,9%	134,8	9,9%	10,6%
Αττική	1.208,1	27,0%	37,6%	1.354,6	42,9%	42,1%	652,1	47,9%	20,3%
ΜΠ Αττικής	1.208,1	27,0%	37,6%	1.354,6	42,9%	42,1%	652,1	47,9%	20,3%
Βόρειο Αιγαίο	93,1	2,1%	57,5%	49,3	1,6%	30,4%	19,6	1,4%	12,1%
Νότιο Αιγαίο	128,7	2,9%	55,5%	80,4	2,5%	34,7%	22,8	1,7%	9,8%
Κρήτη	249,9	5,6%	52,4%	158,8	5,0%	33,3%	68,5	5,0%	14,4%
ΜΠ Αιγαίου-Κρήτης	471,7	10,5%	54,1%	288,5	9,1%	33,1%	110,9	8,2%	12,7%

Πηγή: New Cronos, Eurostat 2005

Συμπεράσματα για την Ανταγωνιστικότητα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Η Κεντρική Μακεδονία έχει πετύχει συνεχή άνοδο της οικονομικής δραστηριότητας και των πραγματικών εισοδημάτων την περίοδο υλοποίησης του Γ' ΚΠΣ. Στη 4ετία 2000-2003, για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία από την EUROSTAT, ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανόδου του Περιφερειακού ΑΕΠ σε σταθερές τιμές ήταν 3,5% και του πληθυσμού 0,6%, με αποτέλεσμα να έχει αυξηθεί το κατά κεφαλήν ΑΕΠ με μέσο ετήσιο ρυθμό 2,9%. Στην ίδια περίοδο, εκτιμάται ότι και το πραγματικό καθαρό εισόδημα αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 3,8%. Η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου είναι επομένως σαφής, όποιο μέτρο και αν χρησιμοποιηθεί.

Ωστόσο, παρά τη συνολικά θετική εικόνα, η περιφερειακή οικονομία υστερεί ακόμη σημαντικά έναντι των περισσότερο ανεπτυγμένων οικονομιών της ΕΕ όσον αφορά το βιοτικό επίπεδο. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (σε μονάδες ισοδύναμης αγοραστικής δύναμης) ήταν το 2003 κατά 21,3% χαμηλότερο από το μέσον όρο στην ΕΕ των 25. Παρότι ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας της Κεντρικής Μακεδονίας υπερβαίνει το μέσο όρο της Ε.Ε. εντούτοις - στα τρέχοντα επίπεδα - δεν επαρκεί ώστε να επιτευχθεί πραγματική σύγκλιση στη βάση του ΑΕΠ κατά κεφαλή με τον κοινοτικό μέσο στα πλαίσια της προγραμματικής περιόδου 2007-2013.

Επίσης, ορισμένα προβλήματα έχουν λάβει χρόνιο χαρακτήρα, υποδηλώνοντας την ύπαρξη διαρθρωτικών αδυναμιών. Οι διαρθρωτικές αδυναμίες της περιφερειακής οικονομίας αντανακλώνται κυρίως στους συγκριτικά χαμηλούς ρυθμούς ίδρυσης νέων επιχειρήσεων, αλλά και στις σχετικά χαμηλές επιδόσεις στην προσέλκυση Άμεσων Ξένων Επενδύσεων. Η επιτάχυνση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στο επιχειρηματικό περιβάλλον με στόχο την ενίσχυση της ιδιωτικής επιχειρηματικής δραστηριότητας, την αύξηση των εγχώριων και ξένων επενδύσεων, την ταχύτερη αύξηση της παραγωγικότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων πρέπει να αποτελεί βασική προτεραιότητα της Περιφέρειας για την περίοδο 2007-2013.

Είναι ακόμα αμφίβολο εάν οι ευνοϊκές επιδράσεις των περισσότερων από τους παράγοντες (υψηλή εγχώρια ζήτηση λόγω διοργάνωσης Ολυμπιακών Αγώνων 2004, ιστορικά χαμηλά επίπεδα επιτοκίων) που οδήγησαν στις θετικές παραγωγικές επιδόσεις της ελληνικής, και κατ' επέκτασης οικονομίας τα τελευταία έτη θα διαρκέσουν έπ' άπειρον. Τούτο σημαίνει ότι πρέπει να αναζητηθούν νέοι τρόποι για να συντηρηθεί και να αυξηθεί ο δυναμισμός της οικονομίας της Περιφέρειας, προσαρμόζοντας τη δομή της στις μεταβολές του παγκοσμιοποιημένου περιβάλλοντος και ενισχύοντας την εξωστρέφειά της, τον εξαγωγικό της προσανατολισμό.

Οι αλλαγές στην ελληνική οικονομία συνδέονται άμεσα με τη διαδικασία ριζικού μετασχηματισμού στην οποία βρίσκεται η παγκόσμια οικονομία. Συγκεκριμένα, συντελούνται βαθιές αλλαγές στην τεχνολογία και στα πρότυπα της παραγωγής και των εμπορικών συναλλαγών. Επιπλέον, λόγω της αυξανόμενης ενσωμάτωσης των αναδυόμενων οικονομιών στην παγκόσμια οικονομία, η Ευρώπη και ιδιαίτερα η Ελλάδα αντιμετωπίζουν όλο και περισσότερο, και σε μόνιμη βάση, την πίεση του διεθνούς ανταγωνισμού. Οι οικονομίες των νέων και των υποψήφιων μελών της ΕΕ, καθώς και των αναδυόμενων οικονομιών της ΝΑ Ασίας -- οι οποίες ως επί το πλείστον χαρακτηρίζονται από χαμηλό εργατικό κόστος, χαμηλούς συντελεστές φορολογίας των επιχειρήσεων και του εισοδήματος από εργασία και γενικά περιβάλλον φιλικό προς την επιχειρηματικότητα -- είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστικές στις διεθνείς αγορές προϊόντων αλλά και ως προς την προσέλκυση ξένων άμεσων επενδύσεων. Παράλληλα όμως, οι ραγδαία αναπτυσσόμενες αγορές τους προσφέρουν εξαγωγικές και επενδυτικές ευκαιρίες για την Ελλάδα, όπως και για άλλες χώρες. Γενικότερα, η αυξανόμενη ολοκλήρωση της διεθνούς οικονομίας συνεπάγεται οφέλη για τις οικονομίες της ΕΕ, καθώς τόσο οι καταναλωτές όσο και οι επιχειρήσεις κερδίζουν από τις χαμηλότερες τιμές, ενώ αυξάνεται ο όγκος των διεθνών εμπορικών συναλλαγών και δημιουργούνται δυνατότητες για αύξηση της παραγωγικότητας και των πραγματικών μισθών και για ταχύτερη ανάπτυξη.

⁶ Ειδικότερα, ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης μεταξύ 2000 και 2003 ανέρχεται στην Περιφέρεια σε 3,5%, ενώ την ίδια περίοδο η οικονομία της χώρας μεγεθύνθηκε κατά μέσο όρο 4,6% ετησίως και της Ε.Ε.-25 2,1% αντίστοιχα.

Είναι χρήσιμο επίσης να υπογραμμισθεί ότι η παγκοσμιοποίηση - με τις διάφορες μορφές της κατά τις τελευταίες δεκαετίες -- είχε συνολικά θετική επίδραση στο βιοτικό επίπεδο των πολιτών της Ευρώπης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτιμά ότι τουλάχιστον το ένα πέμπτο της αύξησης του βιοτικού επιπέδου στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 15 τα τελευταία 50 χρόνια είναι αποτέλεσμα της ενσωμάτωσης της ευρωπαϊκής στην παγκόσμια οικονομία -- και δεν υπάρχει τίποτε στην ιστορική εμπειρία που να υποδηλώνει ότι η ενσωμάτωση αυτή οδήγησε σε αύξηση της ανεργίας.

Υπάρχουν ωστόσο ανησυχία ότι ο εντεινόμενος ανταγωνισμός από χώρες με χαμηλό κόστος παραγωγής θα οδηγήσει στο κλείσιμο ή στη μετεγκατάσταση κάποιων επιχειρήσεων, στην αύξηση της ανεργίας ή σε υποβάθμιση των όρων εργασίας. Πράγματι, ενώ στο επίπεδο ολόκληρης της οικονομίας η μέση παραγωγικότητα και το μέσο εισόδημα θα αυξηθούν λόγω των θετικών συνεπειών της παγκοσμιοποίησης, ορισμένοι παραγωγικοί κλάδοι ή ορισμένες ομάδες εργαζομένων είναι δυνατόν να πληγούν. Ούτως ώστε να μπορέσει μια οικονομία, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, να αποκομίσει πλήρως τα οφέλη της παγκοσμιοποίησης, απαιτούνται προσαρμογές. Αυτό σημαίνει για τις επιχειρήσεις εξειδίκευση σε νέες γραμμές παραγωγής, εισαγωγή καινοτομιών και στροφή σε νέους κλάδους που έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα, και για τους εργαζόμενους απόκτηση νέων προσόντων, στροφή σε νέες ειδικότητες, ετοιμότητα για μετακίνηση σε άλλους κλάδους ή σε άλλες περιοχές. Οι ανωτέρω προσαρμογές, που ήδη διαδραματίζονται σε ευάλωτους παραγωγικούς κλάδους της Κεντρικής Μακεδονίας (γεωργία, κλωστοϋφαντουργικά υλικά, είδη ενδυμασίας, κλπ.) δεν είναι πάντοτε ανώδυνες. Ο ρόλος του κράτους είναι να στηρίξει την κοινωνία στην ανεύρεση τρόπων προστασίας όσων ενδεχομένως θα υποστούν τις αρνητικές συνέπειες των αλλαγών, παρέχοντας κίνητρα και δημιουργώντας ένα θεσμικό πλαίσιο που θα επιτρέψει την ομαλή προσαρμογή στις αλλαγές στον τρόπο ζωής και εργασίας τους.

Για να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες της οικονομίας και για να επιτευχθούν σταθερά υψηλότεροι ρυθμοί ανάπτυξης μακροχρόνια, απαιτείται να συνεχιστούν οι διαρθρωτικές παρεμβάσεις και να επιταχυνθεί η υλοποίηση τους - σε ευρύ φάσμα τομέων της Κεντρικής Μακεδονίας που θα αποσκοπούν στη συνεχή βελτίωση της παραγωγικότητας, στη μεγέθυνση του παραγωγικού δυναμικού και στην ενίσχυση του εξαγωγικού προσανατολισμού και της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Οι παρεμβάσεις αυτές θα ενθαρρύνουν και τη μεγαλύτερη δραστηριοποίηση του ιδιωτικού επιχειρηματικού τομέα, τόσο με επενδύσεις όσο και με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, ώστε να ενισχυθεί η ανάπτυξη και να μειωθεί η ανεργία, καθώς και - έμμεσα - στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, στην αντιστάθμιση των δυσμενών επιδράσεων της γήρανσης του πληθυσμού και στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Περαιτέρω, η τάση αύξησης του βάρους του τομέα των υπηρεσιών μπορεί πράγματι να οδηγήσει σε μεγαλύτερη συμβολή του εξωτερικού τομέα στην ανάπτυξη, εφόσον διαφυλαχθούν και ενισχυθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που έχει η Κεντρική Μακεδονία σε δύο βασικούς κλάδους των υπηρεσιών -- τις μεταφορές και το τουρισμό.

Προκειμένου, ειδικότερα, να διευκολυνθεί η είσοδος των νέων στην απασχόληση, ιδιαίτερη σημασία έχει και η καλύτερη ανταπόκριση των συστημάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, ιδίως όσον αφορά τις δεξιότητες που αυτά παρέχουν. Επίσης, προκειμένου να μειωθεί η ανεργία και να διευκολυνθεί ταυτόχρονα η εισαγωγή καινοτομιών, πρέπει -- με την ενίσχυση της δια βίου μάθησης -- να αυξηθεί η δυνατότητα των εργαζομένων ανεξαρτήτως ηλικίας να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των νέων τεχνολογιών.

Προκειμένου οι επιχειρήσεις να αυξήσουν τις επενδύσεις τους, να επεκτείνουν τη δραστηριότητά τους και να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας, είναι αναγκαίο να καταστεί το περιβάλλον περισσότερο φιλικό προς την επιχειρηματική δραστηριότητα. Προς αυτή τη κατεύθυνση προβλέπεται η παροχή κινήτρων και εξάλειψη των φραγμών στην επιχειρηματικότητα και ιδιαίτερα στην ίδρυση νέων επιχειρήσεων. Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων του νόμου για τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο εντάσσεται στα πλαίσια των ανωτέρω δράσεων. Επίσης με τη διευκόλυνση της μετάβασης σε μια οικονομία βασισμένη στη γνώση, την ενθάρρυνση της χρήσης τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και την τόνωση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο και σε έρευνα και ανάπτυξη καθώς παίζουν σημαντικό ρόλο στην άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας.

Στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος αλλά και στην αύξηση της παραγωγικότητας μπορεί εξάλλου να συμβάλει σημαντικά ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης, ώστε αυτή να γίνει πιο αποτελεσματική καθώς και πιο φιλική γενικά προς τους πολίτες, αλλά και ειδικότερα προς τις επιχειρήσεις - ελληνικές και ξένες - και τους εργαζομένους. Παρά την πρόοδο των τελευταίων ετών, μένουν πολλά να γίνουν για να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά το πρόβλημα της κρατικής γραφειοκρατίας και μια μορφή της, που είναι η υπερβολική "ρύθμιση" της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ειδικά όσον αφορά τις επιχειρήσεις, η περαιτέρω απλούστευση των διαδικασιών ίδρυσης (ήδη έχουν γίνει σημαντικά βήματα) μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά στην αύξηση της "ανταγωνιστικής πίεσης" η οποία ασκείται στις επιχειρήσεις και στη δημιουργία πιο ισχυρών και διεθνώς ανταγωνιστικών μονάδων.

Συνοψίζοντας, τα βασικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας που συνιστούν κύρια προβλήματα ή που υποδεικνύουν αναπτυξιακές δυνατότητες και ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, είναι τα ακόλουθα:

- ❑ η «μητροπολιτική» λειτουργία του αστικού κέντρου της Θεσσαλονίκης στα χωρικά πλαίσια της Περιφέρειας (σε πολύ μικρότερο βαθμό σε εθνική ή βαλκανική κλίμακα) που στηρίζεται στα καταλυτικά για όλη τη Β. Ελλάδα μεγέθη της μεταποίησης, των υπηρεσιών και των σχετικών υποδομών
- ❑ η τομή στο κέντρο της Περιφέρειας των δύο βασικών μεταφορικών αξόνων της χώρας (Εγνατία, ΠΑΘΕ / σιδηροδρομική γραμμή Αθήνα - Ειδομένη) και η απόληξη στο σημείο τομής τους ενός σημαντικού ευρωπαϊκού διαδρόμου
- ❑ η ισχυρή έστω και «παραδοσιακή» μεταποιητική βάση, με βιομηχανική δραστηριότητα έντονη, συγκρίσιμη με το μέσο Κοινοτικό όρο και ισχυρότερη από το μέσο εθνικό όρο και από την Αττική: παραγωγή του 23% του ΑΕΠ στο δευτερογενή τομέα (σε επίπεδα άνω του μέσου εθνικού όρου σε Ημαθία, Θεσσαλονίκη, Κιλκίς)
- ❑ η συγκέντρωση της βιομηχανίας στην περί τη Θεσσαλονίκη ζώνη: 2/3 των μονάδων, 3/4 της απασχόλησης, 80% του συνολικού κύκλου εργασιών
- ❑ η παρά ταύτα χαμηλότερη παραγωγικότητα της βιομηχανίας της Περιφέρειας σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας ή την Αττική, οφειλόμενη σε μεγάλο βαθμό στα χαρακτηριστικά, κυρίως, της έντασης εργασίας των μονάδων (1/2 της βιομηχανικής παραγωγής παράγεται σε κλάδους γενικώς χαμηλής παραγωγικότητας)
- ❑ η σε γενικές γραμμές πιο ισορροπημένη κλαδική διάρθρωση της βιομηχανίας στην Περιφέρεια από ό,τι στο σύνολο της χώρας (αν και είναι και στην Περιφέρεια καταλυτική η κυριαρχία των τροφίμων - ποτών, κλωστοϋφαντουργίας - ένδυσης, μη μεταλλικών ορυκτών), που προσφέρει δυνατότητες για οικονομίες κλίμακας / περιβάλλοντος και για συνεργασίες - δικτυώσεις - μεγεθύνσεις
- ❑ η κατά νομούς υψηλή εξάρτηση από τον πρωτογενή τομέα: συμμετοχή στο ΑΕΠ σε ποσοστά 12-22% σε 6 από τους 7 νομούς της Περιφέρειας και 6,8% στο σύνολο της (έναντι 7% στο σύνολο της χώρας)
- ❑ η αυξανόμενη συγκέντρωση σύγχρονων υπηρεσιών και επιχειρησιακής υποδομής, αλλά και η συνεχιζόμενη υστέρηση στη συγκέντρωση και στον οικονομικό δυναμισμό των επιχειρήσεων υπηρεσιών (σε σχέση με τον αναμενόμενο «μητροπολιτικό» ρόλο τους και σε σύγκριση με την Αττική), ιδιαίτερα μάλιστα στους πλέον «σύγχρονους» τομείς αλλά και η συνολικά ασθενέστερη παρουσία των υπηρεσιών στην Περιφέρεια (70% του ΑΕΠ έναντι 724% στο σύνολο της χώρας και 80% στην Αττική), ως αποτέλεσμα και του έντονα παραγωγικού χαρακτήρα των περισσότερων νομών

- ❑ «φθίνουσες» βιομηχανικές περιοχές (Ημαθία, Β. Χαλκιδική) και ζώνες συγκέντρωσης «παραδοσιακής» βιομηχανίας, με σημαντική κλαδική διαφοροποίηση (Θεσσαλονίκη) ή ελάχιστη (ΒΙΠΕ Κιλκίς και περιοχή Ν. Σάντας)
- ❑ ένα δυνητικά διαθέσιμο εισόδημα υψηλότερο από ό,τι στο σύνολο της χώρας
- ❑ αποδυναμωμένες συνδέσεις με το κέντρο του ελληνικού οικονομικού χώρου: ορισμός και έλεγχος των σπουδαιότερων οικονομικών ρυθμίσεων που επηρεάζουν άμεσα τους παραγωγούς (π.χ. τιμές, ποσοστώσεις, δασμολόγηση, όροι ποιότητας) όχι από το εθνικό κέντρο αλλά από τις Βρυξέλλες, μείωση της σημασίας της αγοράς της Αττικής έναντι άλλων αγορών, χρηματοδότηση των υποδομών σε μικρό μόνο ποσοστό από εθνικούς πόρους, σταδιακή ανάδυση τοπικών οικονομικών παραγόντων σημαντικής εμβέλειας
- ❑ η διέλευση του βασικού εθνικού και διευρωπαϊκού μεταφορικού άξονα της Εγνατίας Οδού
- ❑ η διαθεσιμότητα ικανοποιητικής λιμενικής και αερολιμενικής υποδομής.

ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT

Ισχυρά Σημεία

- Γεωπολιτική θέση της ΠΚΜ στον ευρύτερο οικονομικό χώρο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.
- Συμμετοχή στα Ευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών.
- Σημαντικός κόμβος μεταφοράς ενέργειας (ηλεκτρική ενέργεια, φυσικό αέριο) σε ελληνικό και βαλκανικό επίπεδο
- Διαθεσιμότητα αξιοποιήσιμου δυναμικού Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.
- Συγκέντρωση σημαντικών οικονομικών δραστηριοτήτων.
- Ύπαρξη εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.
- Σημαντικές ερευνητικές και εκπαιδευτικές υποδομές.
- Σημαντικοί φυσικοί, εδαφικοί και υδάτινοι πόροι.
- Αξιόλογοι τουριστικοί πόροι (πολιτισμός, ιστορία, φυσικοί πόροι, κλπ)
- Θεσσαλονίκη, έδρα διεθνών οργανισμών περιφερειακής συνεργασίας.
- Μεγέθυνση διακρατικών εμπορικών συναλλαγών με Βαλκανικές χώρες.
- Η σημαντική παρουσία και επενδυτική δραστηριότητα ελληνικών επιχειρήσεων στα Βαλκάνια.

Αδυναμίες

- Γεωγραφική απόσταση από τα δυτικά ευρωπαϊκά κέντρα και ανεπαρκείς συνδέσεις.
- Χαμηλή προσπελασιμότητα της ΠΚΜ, έλλειψη χερσαίων συνόρων με άλλη χώρα της ΕΕ.
- Χαμηλός βαθμός απασχόλησης του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και τα υψηλά ποσοστά ανεργίας.
- Υψηλό ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας σε ευαίσθητες ομάδες.
- Μικρή αξιοποίηση ενεργειακού δυναμικού.
- Καθυστέρηση του πρωτογενούς τομέα ως προς την τεχνολογία και το ανθρώπινο δυναμικό.
- Κυριαρχία παραδοσιακών κλάδων έντασης εργασίας και χαμηλής εξειδίκευσης.
- Χαμηλή συγκέντρωση δυναμικών κλάδων του τριτογενή τομέα.
- Πληθυσμιακή αποδυνάμωση των παραμεθόριων περιοχών
- Το έλλειμμα αστικών υποδομών με συνακόλουθη δυσλειτουργία των αστικών κέντρων
- Κυκλοφοριακή επιβάρυνση των αστικών κέντρων και χαμηλή εξυπηρέτηση με σύγχρονα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς.
- Σημαντικές αδυναμίες στην εσωτερική πολεοδομική οργάνωση και κυκλοφορία, στην αστική εικόνα και στο περιβάλλον της μητροπολιτικής περιοχής της Θεσσαλονίκης – αναπαραγωγή των πολεοδομικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων στα μεγάλα αστικά κέντρα της ΠΚΜ
- Υποβάθμιση φυσικού περιβάλλοντος, η αδυναμία των μηχανισμών ελέγχου των περιβαλλοντικών όρων, η μεγάλης έκτασης αυθαίρετη δόμηση, η κυριαρχία του διάσπαρτου μοντέλου χωροθέτησης, κλπ.

Ευκαιρίες

- Η διεύρυνση της ΕΕ προς ανατολάς
- Ολοκλήρωση των υποδομών μεταφορών και πλήρης ένταξη τους στα Διευρωπαϊκά δίκτυα.
- Ανάδειξη Περιφέρειας σε κέντρο παροχής υπηρεσιών γνώσης και τεχνολογίας για την ΝΑ Ευρώπη.
- Μεγάλης κλίμακας παρεμβάσεις σε υποδομές της Θεσσαλονίκης που την καθιστούν αστικό κέντρο με μητροπολιτική λειτουργία.
- Οι επενδυτικές δυνατότητες στον ευρύτερο βαλκανικό χώρο και η ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας
- Η ενσωμάτωση των μεταναστευτικών ρευμάτων για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.
- Η μείωση των ρύπων από τη βελτίωση των μεταφορών και τη χρήση ΑΠΕ
- Η ζήτηση για εναλλακτικές μορφές τουρισμού (οικοτουρισμός, αγροτουρισμός, κλπ).

Απειλές

- Ανταγωνισμός στα πλαίσια της σταδιακής άμβλυνσης των περιορισμών στο διεθνές εμπόριο και της διεύρυνσης της Ε.Ε.
- Μετακίνηση παραγωγικών μονάδων έντασης εργασίας σε όμορες χώρες και περιφέρειες.
- Εισροή μεταναστών που δημιουργεί πιέσεις στην αγορά εργασίας ενώ ενέχει τον κίνδυνο περιθωριοποίησης της συγκεκριμένης ομάδας.
- Συνεχή υποβάθμιση του περιβάλλοντος από εξωγενείς παράγοντες (τουριστικός φόρτος, διασυνοριακή ρύπανση, καταστροφή δασικού πλούτου από πυρκαγιές).

